

Súd: Krajský súd Bratislava
Spisová značka: 7Co/35/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu: 1722200851
Dátum vydania rozhodnutia: 26. 06. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ: Mgr. Nina Dubovská
ECLI: ECLI:SK:KSBA:2024:1722200851.1

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Krajský súd v Bratislave v senáte zloženom z predsedníčky senátu Mgr. Niny Dubovskej a členiek senátu JUDr. Mariany Harvancovej a Mgr. Adely Unčovskej, v spore žalobcov: X/ C. C., R.. XX.XX.XXXX, U.. XX.XX.XXXX, N. D. T. XXXX/X, D., X/ I. C., R.. XX.XX.XXXX, T. D. T. XXXX/X, D., X/ S. D., R.. XX.XX.XXXX, T. D. C. XXX, žalobcovia 2/ a 3/ právne zast. S.. A. S., O. I. I.A. J. XX, D., X.: XX XXX XXX, proti žalovaným: X/ Q. Š., W.. D., R.. XX.XX.XXXX, T. D. R. XXXX/XX, K., X/ J. N., O..I.. C. X. Z., I. I. Š. X, D., X.V.: XX XXX XXX, žalovaná 2/ právne zast. S.. D. K., O. I. I. C. XX, D., X.: XX XXX XXX, o náhradu nemajetkovej ujmy, na odvolanie žalovanej 2/ proti rozsudku Okresného súdu Pezinok zo dňa 08.11.2022 č.k. 45C/25/2022-114, takto

rozhodol:

I. Odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo výroku I. a v závislom výroku VII. o trovách konania o žalobe žalobcu 1/ z r u š u j e a konanie v tejto časti o žalobe žalobcu 1/ z a s t a v u j e.

II. Žalovaná 1/ a žalovaná 2/ n e m a j ú n á r o k na náhradu trov konania v zastavenej časti konania o žalobe žalobcu 1/.

III. Rozsudok súdu prvej inštancie sa v napadnutom výroku III. a V. a v závislom výroku VII. o trovách konania o žalobe žalobkyne 2/ a žalobkyne 3/ p o t v r d z u j e.

IV. Žalobkyňa 2/ a žalobkyňa 3/ m a j ú proti žalovanej 2/ n á r o k na náhradu trov odvolacieho konania v plnom rozsahu.

odôvodnenie:

1. Napadnutým rozsudkom súd prvej inštancie uložil žalovanej 1/ a žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobcovi 1/ sumu 12.000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhej žalovanej (výrok I.), vo zvyšku žalobu žalobcu 1/ zamietol (výrok II.), uložil žalovanej 1/ a žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyňi 2/ sumu 7.000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhej žalovanej (výrok III.), vo zvyšku žalobu žalobkyne 2/ zamietol (výrok IV.), uložil žalovanej 1/ a žalovanej 2/ povinnosť zaplatiť žalobkyňi 3/ sumu 7.000 eur do troch dní od právoplatnosti rozsudku s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhej žalovanej (výrok V.), vo zvyšku žalobu žalobkyne 3/ zamietol (výrok VI.) a žalobcovi 1/, žalobkyňi 2/ a žalobkyňi 3/ priznal nárok na náhradu trov konania proti žalovanej 1/ a žalovanej 2/, každému v rozsahu 100 % zo sumy im priznanej s tým, že plnením jednej zo žalovaných zaniká v rozsahu plnenia povinnosť druhej žalovanej (výrok VII.).

2. Rozhodnutie vo veci samej právne odôvodnil ust. § 11, § 13 ods. 1 až 3 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník (ďalej len „Občiansky zákonník“) a ust. § 4 ods. 1, 2 a 4 zákona č. 381/2001 Z.z.

o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon č. 381/2001 Z.z.“) a vecne tým, že posúdil vznesenú námietku premlčania podľa ust. § 100 Občianskeho zákonníka, ktoré právo sa premlčuje vo všeobecnej 3 ročnej premlčacej lehote (rozsudok Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „NS SR“) zo dňa 27.11.2012, sp. zn. 2 Cdo 194/2011 - R 58/2014), pričom počiatok plynutia všeobecnej trojročnej premlčacej doby náhrady za nemateriálnu ujmu je podľa ust. § 101 Občianskeho zákonníka viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilého porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby a premlčacia doba začína plynúť dňom nasledujúcim po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv (uznesenie NS SR zo dňa 17.02. 2011, sp. zn. 5 Cdo 265/2009). S poukazom na uznesenie NS SR z 23.04.2020 sp. zn. 5Cdo/102/2017 mal súd prvej inštancie za to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený voči žalovaným 1/ a 2/ premlčaný nie je, nakoľko trojročná premlčacia doba začala plynúť dňa 21.03.2020 (deň nasledujúci po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv smrťou K. C. v dôsledku dopravnej nehody), uplynie až dňa 21.03.2023 a žaloba bola doručená na súd dňa 06.05.2022, teda pred uplynutím premlčacej doby. Po vykonanom dokazovaní s prihliadnutím na nesporné skutkové okolnosti medzi stranami sporu ohľadne okolností dopravnej nehody súd prvej inštancie uzavrel, že dňa 05.10.2019 došlo k dopravnej nehode zavinennej žalovanou 1/, pri ktorej K. C. utrpela zranenia, v súvislosti s ktorými dňa 20.03.2020 zomrela. V konaní bolo nesporné, že žalovaná 1/ bola v čase dopravnej nehody vodičom motorového vozidla, ktorá mala v čase nehody uzatvorenú poisťovnú zmluvu so žalovanou 2/, predmetom ktorej bolo povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. S poukazom na ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka ako právneho základu nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej jednotlivcovi usmrtením jeho blízkej osoby (práva na ochranu proti zásahom do osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy, vrátane práva na súkromie a rodinný život), absenciu definície zásahu a znaky neoprávnenosti, právne prostriedky ochrany proti takémuto zásahu, vrátane primeraného zadosťučinenia, ktoré môže mať i podobu náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, vyvodil súd prvej inštancie, že je daná aktívna legitímácia toho subjektu, ktorému svedčí existencia kvalifikovaného vzťahu s nebohým, lebo právo na súkromie je jedným zo základných osobnostných práv fyzickej osoby tak, ako to má na mysli aj ust. § 11 Občianskeho zákonníka. Skonštatoval, že ochrana súkromia, vrátane ochrany rodinného života, je garantovaná Ústavou Slovenskej republiky (ďalej len „Ústava SR“). Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie vyplynulo, že na strane žalobcov ide o rodinných príslušníkov zomr. K. C. - jej manžela a dcéry, teda osoby zomrelej najbližšie a ujmu, ktorú utrpela, dôvodne pociťovali ako vlastnú ujmu, súd prvej inštancie tak mal za preukázané, že žalobcovia so zomrelou mali nielen formálne príbuzenské, ale aj intenzívne osobné a citové väzby, preukázané výsluchom žalobcov, ktoré dosahovali medzi zomrelou a žalobcami takú intenzitu, že ich prerušenie súd prvej inštancie vyhodnotil ako neoprávnený zásah do práva na ochranu rodinného života, keď porušením práva na život K. C.V. prišlo k neoprávnenému zásahu do práva na súkromný a rodinný život žalobcov ako manžela a dcér zomrelej. Súd prvej inštancie sa odvolával aj na zvukové záznamy z pojednávania, z ktorých sú emočná nestabilita pri výpovedi o zomrelej, o okolnostiach jej smrti, hnev nad „zbytočnou“ smrťou, smútok všetkých žalobcov za zomrelou, viac ako zřejmé. Vyvodil, že je nesporné, že v dôsledku neoprávneného zásahu (dopravnej nehody s následkom smrti) boli rodinné väzby zomr. K. C. a žalobcov ako jej najbližších príbuzných definitívne ukončené bez možnosti obnovenia, ktorý zásah bol s ohľadom na závažnosť jeho dôsledkov (smrť manželky žalobcu 1/ a matky žalobkyní 2/ a 3/) spôsobilý vyvolať ujmu na ich právach chránených ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka u každého zo žalobcov. Súd prvej inštancie skonštatoval, že v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej zásahom do osobnostných práv je v zmysle ust. § 11 a nasl. Občianskeho zákonníka nositeľom hmotnoprávnej povinnosti ten subjekt, ktorý neoprávnený zásah do osobnostných práv spôsobil (uznesenie NS SR sp. zn. 4Cdo 168/2009), pričom postačuje, aby išlo o neoprávnený zásah do práva na ochranu osobnosti, v ktorom prípade ide o objektívnu zodpovednosť bez ohľadu na zavinenie. Nevyhnutným predpokladom procesného úspechu je samotná protiprávnosť konania alebo opomenutia žalovaného, a na to nadväzujúca prítomnosť kauzálneho nexu. Pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej 1/ považoval súd prvej inštancie za danú, keďže sa jedná o priameho pôvodcu neoprávneného zásahu do osobnostných práv žalobcov, ktorý protiprávnym konaním spôsobil dopravnú nehodu, v súvislosti s ktorou došlo k úmrtiu K. C.. S poukazom na uznesenie NS SR z 23.04.2020 sp. zn. 5Cdo/102/2017, podľa ktorého pojem „škoda“ použitý v zákone č. 381/2001 Z.z. je ústavne konformným spôsobom interpretovateľný extenzívne tak, že zahŕňa aj nemajetkovú (imateriálnu) ujmu podľa ustanovení Občianskeho zákonníka o ochrane osobnosti, aj s odkazom na v rozhodnutia z 27.02.2018 sp. zn. 6 Cdo 206/2017, z 27.02.2018 sp. zn. 6 Cdo 143/2017, z 14.06.2017 sp. zn. 3 MCdo 1/2016, z 29.11.2018 sp. zn. 6 Cdo 80/2018

a sp. zn. 8 Cdo 6/2018 z 27.09.2018, ako ustálenú rozhodovaciu prax v riešení otázky pasívnej legitímácie poisťovne v spore o náhradu nemajetkovej ujmy pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Poukázal na ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z. a ust. § 15 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z. a záver, že povinné zmluvné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla (ani iný typ poistenia zodpovednosti za škodu) nie je konštruované v právnom poriadku ako liberačný inštitút a pokiaľ ide o pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej 2/ ako poisťovateľa, poukázal na závery vyslovené NS SR v rozsudku sp. zn. 6MCdo 1/2016 zo dňa 31.07.2017 (R 61/2018), teda považoval aj pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej 2/ v spore za danú. Ohľadom nároku na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanej 1/ mal súd prvej inštancie za preukázané, že nečakaným šokujúcim úmrtím príbuznej žalobcov 1/ až 3/ (manželky a matky) došlo k závažnému zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život), pričom následok tohto zásahu je nereparovateľný, preto boli naplnené zákonom stanovené predpoklady pre vznik objektívnej zodpovednosti za protiprávny zásah do osobnostných práv žalobcov, ako aj pre priznanie náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch (neoprávnený zásah do chráneného osobnostného práva fyzickej osoby, ktorý je objektívne spôsobilý porušiť osobnosť fyzickej osoby, spočívajúci v náhlom protiprávnom prerušení rodinných vzťahov žalobcov s nebohrou, spôsobené protiprávnym konaním žalovanej 1/, nemajetková ujma v osobnostnej integrite žalobcov a príčinná súvislosť medzi nimi). V prejednávanej veci súd prvej inštancie vychádzal pri posudzovaní okolností, za ktorých k zásahu prišlo, z výsledkov dokazovania v trestnom konaní a toho, že jedinou príčinou dopravnej nehody bolo nevenovanie sa vedeniu vozidla žalovanou 1/ v plnom rozsahu a nesledovanie situácie v cestnej premávke, súčasne nedanie prednosti chodkyňi K. C., ktorá prechádzala vozovkou cez riadne vyznačený priechod pre chodcov, následkom čoho došlo k zrážke ňou vedeného motorového vozidla. Priamu časovú a príčinnú súvislosť medzi dopravnou nehodou (05.10.2019) a smrťou poškodenej (20.03.2020) mal súd prvej inštancie za jednoznačne preukázanú znaleckým posudkom vypracovaným pre potreby trestného konania, ktorého závery žalovaná 1/ v trestnom konaní a žalovaná 2/ v civilnom konaní nenamietli. K posúdeniu výšky uplatneného nároku žalobcami, súd prvej inštancie uviedol, že nároky fyzickej osoby z titulu neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti upravuje ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka - právo domáhať sa, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie; právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch predpokladá platná právna úprava v prípade, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie, pričom výšku náhrady určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Skonštatoval, že výška náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je súdom určovaná voľnou úvahou s prihliadnutím na zákonné kritéria, a to kritérium závažnosti vzniknutej ujmy (intenzitu, rozsah a trvanie) a kritérium okolností, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti došlo (zistované sú okolnosti nielen na strane pôvodcu zásahu, ale aj na strane postihnutej osoby). Usmrtenie manželky žalobcu 1/ a matky žalobkyň 2/ a 3/ bezpochyby možno považovať za jeden z najväznejších zásahov do súkromia fyzickej osoby a tento zásah vyvoláva ujmu dlhotrvajúcu, rozsiahlu a v zásade ničím nereparovateľnú, preto morálna satisfakcia (§ 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka) nie je postačujúca a žalobcovia majú právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (§ 13 ods. 2 a 3 Občianskeho zákonníka). Obe kritériá vo vzájomnej súvislosti poskytujú súdu v rámci voľnej úvahy možnosť, pri určení konkrétnej výšky peňažného zadosťučinenia v súlade s princípom spravodlivosti a proporcionality, prihliadnuť na všetky skutočnosti, výsledkom ktorých bol vznik ujmy, pričom je nevyhnutné zohľadniť aj samotný účel náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorá v rámci primeraného zadosťučinenia konania o ochrane osobnosti sleduje predovšetkým funkciu satisfakčnú, pretože rozsah vzniknutej nemajetkovej ujmy nie je možné exaktne kvantifikovať a vyčísliť a nemajetková ujma, ktorá vznikla porušením osobnostných práv sa vo všeobecnom zmysle slova ani odškodniť nedá. Občiansky zákonník nestanovuje pre civilnú sankciu za zásah do osobnostných práv okrem vyššie uvedených objektívnych predpokladov žiadne subjektívne predpoklady na strane pôvodcu zásahu, ľudský život je najvyššia hodnota, od ktorej sa odvodzujú ostatné hodnoty, preto bol súd prvej inštancie toho názoru, že poskytnutá satisfakcia musí byť aj účinná, a to nielen vo vzťahu k osobe povinnej, teda pôvodcovi zásahu, ale najmä vo vzťahu k žalobcovi ako subjektu dotknutého zásahom. Zmyslom satisfakcie je vyvážiť vzniknutú ujmu žalobcu, nakoľko v súdnej veci nie je možné podať reštitučnú žalobu - inou formu náhrady, resp. morálnym zadosťučinením v prípade usmrtenia K. C. vzniknutú ujmu u žalobcov nemožno zmierniť. Žalobca 1/ ako manžel zomrelej si uplatnil nemajetkovú ujmu 15.000 eur, žalobkyňa 2/ a žalobkyňa 2/ ako dcéry zomrelej si uplatnili nemajetkovú ujmu každá 10.000 eur. Súd prvej inštancie považoval výšku žalobcami uplatnených nárokov za relatívne primeranú, keď z hľadiska závažnosti vzniknutej ujmy zohľadnil najmä to, že žalobcovia náhle, v jedinom okamihu stratili manželku a matku, považoval za vierohodný bez potreby ďalšieho dokazovania opis vnútorného

prežívania skutku žalobcov a uzavrel, že smútok žalobcov nie je potrebné ani preukazovať, vyplýva zo všeobecnej ľudskej skúsenosti, keď každá priemerná osoba na mieste žalobcov by bola vystavená nesmiernemu utrpeniu. Výsluchy žalobkyň 2/ a 3/ len dosvedčili skutočnosť, že náhlou smrťou zomrelej utrpeli nesmiernu psychickú bolesť, a to nielen ony, ale aj ich otec - žalobca 1/ - manžel zomrelej, ktorý na pojednávaní vzhľadom na nepriaznivý psychický ale aj fyzický stav nebol schopný vypovedať. Vzhľadom však na ostatné okolnosti (vek zomrelej, vek dcér, ekonomická nezávislosť dcér, samostatné domácnosti dcér a najmä osobné ospravedlnenie žalovanej 1/ na pojednávaní a prejavenu ľútosť) súd prvej inštancie výšku žalobcami uplatnených nárokov znížil na sumu 12.000 eur pre žalobcu 1/ a 7.000 eur pre každú zo žalobkyň 2/ a 3/. Napriek preukázanej strate, ktorú žalobcovia smrťou poškodenej utrpeli (s usmrtením poškodenej došlo k narušeniu celistvosti rodiny, čo zasiahlo do ich súkromného a rodinného života a následky sú trvalé a neobnoviteľné) mal súd prvej inštancie na zreteli skutočnosť, že poškodená mala v čase smrti bežná 70 rokov, dcéry boli v čase jej smrti dospelé, neboli na zomrelú odkázané, viedli samostatné domácnosti. Žalobcovi 1/ súd priznal sumu vyššiu než dcéram, keď zásah do jeho práva na súkromný a rodinný život sa dá považovať za závažnejší v porovnaní so žalobkyňami 2/ a 3/ (manželstvo žalobcu 1/ s nebohcou trvalo viac ako 40 rokov, išlo o harmonické manželstvo, z ktorého sa narodili 3 deti a v období vyššieho veku, kedy si mali byť vzájomnou oporou, došlo k usmrteniu manželky žalobcu 1/, ten ostal sám vo veku, kedy sa už predpokladá určitá vzájomná pomoc a odkázanosť na iné osoby). Samotná žalovaná 2/ vo svojom vyjadrení odkazuje na právoplatné rozhodnutia súdov, ktorými priznali náhradu nemajetkovej ujmy manželom obetí zomrelých pri dopravných nehodách vo výške od 10.000 eur do 12.000 eur, teda v rozmedzí, v ktorom súd prvej inštancie v prejednávanej veci žalobcovi 1/ ako manželovi poškodenej priznal náhradu nemajetkovej ujmy (12.000 eur), preto ju považoval za primeranú. Vo vzťahu k rozhodnutiam, na ktoré poukazovali žalobcovia, uviedol súd prvej inštancie, že všetky z nich sa čo do veku týkali oveľa mladších poškodených (18 rokov, 36 rokov) na rozdiel od K. C., ktorá mala v čase smrti 70 rokov. Primeranosť výšky uplatnenej nemajetkovej ujmy posúdil súd prvej inštancie aj s poukazom na obdobné aktuálne judikované rozhodnutia - napr. rozsudkom Okresného súdu Pezinok č.k. 6C/22/2018-282 zo dňa 15.10.2020 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave č.k. 7Co/25/2021 zo dňa 28.09.2022 - plnoletým deťom, ktoré prišli v dôsledku dopravnej nehody o 76 - ročnú matku, s ktorou nežili v spoločnej domácnosti, bola priznaná nemajetková ujma vo výške 7.000 eur a 5.000 eur, vo zvyšku bola žaloba zamietnutá, Krajský súd v Trenčíne rozhodnutím č.k. 5Co/107/2019 zo dňa 04.12.2019 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým priznal dcéram usmrtenej žalovanej sumu 12.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol, pričom dopravná nehoda bola spôsobená vodičom pod vplyvom alkoholu - žalobkyne pôvodne žiadali sumu 30.000 eur, Krajský súd v Trnave rozsudkom č.k. 11Co/160/2019 zo dňa 24.03.2020 potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie, ktorým priznal synovi zosnulého nemajetkovú ujmu 15.000 eur a vo zvyšku žalobu zamietol, kde pri nehode zomreli dve osoby, vinník viedol motorové vozidlo bez vodičského oprávnenia pod vplyvom alkoholu a z miesta nehody ušiel, Krajský súd v Prešove rozsudkom č.k. 2Co/131/2019 zo dňa 20.05.2020 potvrdil prvoinštančné rozhodnutie, ktorým priznal manželovi poškodenej, ktorá bola usmrtená pri dopravnej nehode a s ktorou žil v spoločnej domácnosti 57 rokov sumu 10.000 eur a dcéram poškodenej, ktoré s ňou nežili v spoločnej domácnosti sumu 4.000 eur, vo zvyšnej časti žalobu zamietol, rozsudkom Okresného súdu Liptovský Mikuláš sp. zn. 7C/276/2011-96 z 31.05.2012 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline sp. zn. 5Co/315/2012-125 z 26.11.2012 priznal náhradu nemajetkovej ujmy každému žalobcovi 10.000 eur v dôsledku úmrtia ich matky pri dopravnej nehode (nedbanlivostný trestný čin), rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 16C/627/2015 v spojení s opravným uznesením sp. zn. 16C/327/2015 zo dňa 10.06.2016 a v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 25Co/214/2016 bola žalobcom ako dospelým synom priznaná nemajetková ujma v sumách 9.000 eur, 5.000 eur, 4.000 eur v súvislosti so smrťou ich otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Ružomberok zo dňa 14.12.2017, sp. zn. 5C/19/2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 23.05.2018, sp. zn. 7Co/61/2018 súd priznal (dospelým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške každému po 7.000 eur v súvislosti so smrťou otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Trnava zo dňa 11.01.2016, sp. zn. 8C/21/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave zo dňa 28.11.2016, sp. zn. 23Co/337/2016 súd priznal (dospelým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške každému po 7.500 eur v súvislosti so smrťou otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Bratislava II zo dňa 15.04.2015, sp. zn. 7C/58/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Bratislave zo dňa 26.10.2017, sp. zn. 9Co/341/2015 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 7.500 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Nitra zo dňa 09.03.2016, sp. zn. 14C/287/2013 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Nitre zo dňa 11.05.2017, sp. zn. 9Co/267/2016 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 5.000 eur a (maloletému) vnukovi náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000 eur v

súvislosti so smrťou otca a starého otca pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Žilina zo dňa 10.10.2019, sp. zn. 14C/55/2018 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Žiline zo dňa 30.06.2020, sp. zn. 5Co/16/2020 súd priznal (plnoletým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 3.000 eur a 5.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Prešov zo dňa 10.03.2020, sp. zn. 16C/22/2019 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 31.05.2021, sp. zn. 23Co/29/2020 súd priznal (plnoletým) deťom náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 12.000 eur a 3 x 10.000 eur a vnukom 6 x 3.000 eur v súvislosti so smrťou matky a starej matky pri dopravnej nehode, rozsudkom Okresného súdu Humenné zo dňa 29.03.2016, sp. zn. 5C/296/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Prešove zo dňa 26.01.2017, sp. zn. 7Co/121/2016 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 6.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode. Na základe uvedeného dospel súd prvej inštancie k záveru, že v danom prípade sú uvedené sumy primeranou náhradou nemajetkovej ujmy vzhľadom na všetky posudzované kritériá ako aj judikatúru súdov v obdobných sporoch a vo zvyšnej časti ich žalobu zamietol - v rámci komparatívnych úvah súd prvej inštancie prihliadol na už priznané náhrady nemajetkovej ujmy manželom a pozostalým deťom (v prípadoch dopravných nehôd). O náhrade trov konania rozhodol súd podľa ust. § 255 ods. 1 zákona č. 160/2015 Z.z. Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“) tak, že žalobcom 1/, 2/ a 3/ priznal voči žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu z prisúdenej sumy, keď zásadu úspechu vo veci bolo potrebné uplatňovať aj na konania, v ktorých výška plnenia závisí od úvahy súdu alebo od znaleckého posudku a keďže rozhodnutie o výške plnenia záviselo od úvahy súdu, súd prvej inštancie žalobcom priznal plnú náhradu trov konania (z prisúdenej sumy a nie zo sumy požadovanej v žalobnom petite), aj keď mali vo veci v zásade úspech len čiastočný O uložení povinnosti žalovaným 1/ a 2/ zaplatiť súdny poplatok v zmysle ust. § 2 ods. 2 zákona o súdnych poplatkoch, rozhodne v súlade s ust. § 14 ods. 4 zákona o súdnych poplatkoch vyšší súdny úradník po právoplatnosti tohto rozsudku.

3. Proti rozhodnutiu v časti výroku I., III., V. závislého výroku VII o trovách konania podala žalovaná 2/ v zákonnej lehote odvolanie z dôvodu podľa ust. § 365 ods. 1 písm. b), d), f) a h) CSP, t.j. že súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces, že konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, že súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam a že rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci. Zotrvala na námietke absencie pasívnej vecnej legitímácie, vznesenej námietke premlčania uplatňovaných nárokov v celom rozsahu, na námietke absencie preukázania základných predpokladov vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, nedostatočnom preukázaní citovej väzby ako aj nedostatočnom zohľadnení okolností dopravnej nehody a iných foriem zadosťučinenia, pričom odôvodnenie napadnutého rozsudku považovala za nepresvedčivé, kedy sa v ňom konajúci súd nedokázal vysporiadať so všetkými námietkami žalovanej 2/. K námietke premlčania odkázala žalovaná 2/ na uznesenie NS SR z 23.04.2020 sp. zn. 5Cdo/102/2017, ktoré sa dovoľáva na ust. § 15 zákona č. 381/2001 Z.z. a uviedla, že konajúci súd nereflektoval skutočnosť, že zákon č. 381/2001 Z.z. upravuje len náhradu škody (nie náhradu nemajetkovej ujmy) a všetky rozsudky, od ktorých odvádza existenciu pasívnej vecnej legitímácie, hovoria len o tom, že nemajetková ujma je škodou na účely zákona č. 381/2001 Z.z., čo potvrdzujú aj závery rozhodnutia Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ÚS SR“) sp. zn. III. ÚS 666/2016, preto je podľa žalovanej 2/ k nemajetkovej ujme voči poisťovni potrebné ako ku škode pristupovať aj v otázke premlčania a teda nie je v otázke premlčania možné prijať záver o aplikácii ust. § 101 Občianskeho zákonníka - nie je akceptovateľné na jednej strane tvrdiť, že nemajetková ujma je škodou (aby sa dosiahla pasívna vecná legitímácia poisťovateľov) a na strane druhej tvrdiť, že sa premlčuje v trojročnej všeobecnej premlčacej dobe (pretože teraz je to výlučne nemajetková ujma), pričom v prospech tejto argumentácie je podľa žalovanej 2/ aj fakt, že pôvodca zásahu a poisťovateľ nie sú solidárnymi povinnými (nemôžu byť zaviazaní na spoločné a nerozdielne plnenie - rozhodnutie Najvyššieho súdu Českej republiky (ďalej len „NS ČR“), sp. zn. 25 Cdo 499/2002). Skonštatovala, že k dopravnej nehode došlo dňa 05.09.2019, ktorý moment je potrebné vyhodnotiť ako zásah do práv žalobcov a k podaniu žaloby došlo dňa 06.05.2022, teda po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby (už v čase smrti žalobcovia mohli objektívne predpokladať, kto je zodpovednou osobou a vedeli aký zásah/škoda im vznikla). Ak by sa za vznik nároku na náhradu nemajetkovej ujmy považovala smrť (20.03.2020), čo ale žalovaná 2/ popierala, keďže v tomto momente nedošlo k zásahu a úmrtie bolo spôsobené inými zdravotnými ťažkosťami, nárok by bol premlčaný rovnako, keďže k podaniu žaloby došlo po uplynutí dvojročnej subjektívnej premlčacej doby, pričom začiatok premlčacej doby nemožno za žiadnych okolností určiť ku dňu uznania žalovanej 1/ za vinnú, ktorý záver nemá žiadnu oporu v zákone ani v judikatúre. Žalovaná 2/ potvrdila,

že výšku náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných obete dopravnej nehody explicitne zákon nerieši ani nelimituje a ponecháva ju výlučne na voľnej úvahe všeobecných súdov, je však potrebné skúmať kritéria, od ktorých sa následne samotná výška nemajetkovej ujmy má odvíjať s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Prvoinštančný súd podľa názoru žalovanej 2/ nedokázal posúdiť spravodlivo všetky kritéria a prijal právne neudržateľný rozsudok a poukázala na to, že súdna prax prijala zásadné kritéria, ktoré sú rozhodujúce pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy a rozdeľujú sa na kritéria na strane žalobcov (intenzita vzťahu žalobcov so zomrelou, vek zomrelej a pozostalých, existenčná závislosť na nebohej; morálne zadosťučinenie) a na strane pôvodcu zásahu - žalovanej 1/ (postoj žalovanej 1/ - ľútosť, náhradu škody, ospravedlnenie, dopad udalosti do sféry pôvodcu; majetkové pomery pôvodcu). Žalobcovia podľa žalovanej 2/ nepreukázali taký zásah do práva na súkromie, ktorý by odôvodňoval poskytnutie satisfakcie vo forme peňažnej náhrady aj s poukazom na vek nebohej, keď je zrejmé, že strata rodinného príslušníka predstavuje ujmu v každom veku, avšak pre skúmanie intenzity citovej väzby je taktiež potrebné zohľadnenie veku nebohej a žalobcov. K ťažkým psychickým ujмам dochádza pravidelne len pri veľmi úzkych citových väzbách a blízkosť vzájomného vzťahu je potrebné skúmať nie v zmysle biologického príbuzenstva, ale na základe skutočného vzťahu blízkosti medzi žalobcami a zosnulou. Súd pri náhrade nemajetkovej ujmy prihliada aj na to, či pozostalí neboli morálne uspokojení v podobe odsúdenia páchatel'a za trestný čin alebo poskytnutím ospravedlnenia, pretože základným princípom nemajetkovej ujmy a jej odškodnenia v peniazoch je princíp primeranosti náhrady nemajetkovej ujmy, ktorá je spôsobilá aspoň sčasti zmierniť dôsledky neoprávneného zásahu a umožňuje, aby výška náhrady na jednej strane nevytvárala priestor pre obohacovanie sa, ale na druhej strane umožňovala spravodlivé zadosťučinenie pozostalých. Pri rozhodovaní o náhrade nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné sa zamerať aj na samotný dopad škodovej udalosti do psychickej sféry na strane pôvodcu zásahu, jeho postoj k samotnej dopravnej nehode, úmysel, resp. formu a mieru zavinenia, trestný postih, snahu o nápravu, oľutovanie, ospravedlnenie sa; finančná náhrada je až posledným spôsobom náhrady v prípadoch, ak nepostačuje morálne zadosťučinenie, ktorým je najmä ospravedlnenie alebo samotné prejednanie veci a odsúdenie osoby, ktorá zásah spôsobila. Zdôraznila, že súdy jednoznačne považujú aj odsúdenie pôvodcu zásahu za formu satisfakcie, ktorá sa musí prejavovať na priznaní nemajetkovej ujmy, resp. jej nepriznaní ako doplnku (rozsudok Krajského súdu v Nitre, sp. zn. 25Co/441/2016 zo dňa 28.06.2017) a pre priznanie samotnej nemajetkovej ujmy sú rozhodujúce pomery pôvodcu zásahu - žalovanej 1/ ako osoby, ktorá do práv žalobcov zasiahla a „pretrhla“ vzťah medzi žalobcami a nebohú nezvratným zásahom, preto bolo potrebné skúmať jej osobu a jej majetkové pomery, nie pomery žalovanej 2/ v postavení poisťovateľa. Podľa žalovanej 2/ s poukazom na ust. § 220 ods. 2 CSP má konanie inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, a to odňatie práva súdom prvej inštancie konať pred súdom a nedostatočné a chybné (nepreskúmateľné) odôvodnenie rozhodnutia, pretože súd prvej inštancie sa nevysporiadal s argumentáciou žalovanej 2/ a nedostatočne zohľadnil spoluzavinenie nebohého, neuviedol, aké skutočnosti považoval za preukázané a ktoré nie, z ktorých dôkazov vychádzal a akými úvahami sa pri hodnotení dôkazov riadil. Žalovaná 2/ žiadala napadnuté rozhodnutie zmeniť tak, že žalobu v celom rozsahu zamietne a prizná žalovanej 2/ voči žalobcom nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100% alebo alternatívne ho zruší a vráti vec súdu prvej inštancie na ďalšie konanie a prizná žalovanej 2/ náhradu trov odvolacieho konania voči žalobcom v rozsahu 100%.

4. K odvolaniu žalovanej 2/ sa vyjadrili žalobcovia v podaní zo dňa 27.01.2023, v ktorom uviedli, že k námietke absencie pasívnej vecnej legitímácie sa žalobcovia vyjadrili v priebehu samotného konania pred súdom prvej inštancie a majú za to, že v súčasnej dobe bola rozhodovacou praxou súdov vyšších autorít dávno prekonaná otázka pasívnej vecnej legitímácie žalovanej v 2/ ako poisťovne škodcu v konaní o náhradu nemajetkovej ujmy, poukázali na ust. § 11 a § 13 Občianskeho zákonníka, ktorý umožňuje žalobcom ako rodinným príslušníkom obete dopravnej nehody požadovať náhradu utrpenej nemajetkovej ujmy od žalovanej 2/, ktorá náhrada ujmy je krytá povinným poistením motorového vozidla podľa zákona č. 381/2001 Z.z. (§ 4 ods. 2). Žalobcovia poukázali na uznesenie ÚS SR, sp. zn. III. ÚS 666/2016 zo dňa 11.10.2019, uznesenie NS SR sp. zn. 6 MCdo 1/2016 zo dňa 31.07.2017, z ktorých vyplýva, že nárok uplatnený žalobcami v tomto konaní je krytý z PZP žalovanej 1/, pričom tento nárok v prípade jeho uplatnenia je hrađený z PZP žalovanou 2/. Súdny dvor rozhodol, že znenie Smernice č. 72/166/EHS a č. 90/232/EHS zahŕňa akýkoľvek typ škody, resp. ujmy bez ohľadu na to, či má majetkovú alebo nemajetkovú povahu, a preto nie je možné z neho vyvodit' záver, že nemajetková ujma, akou je i vnútorná bolesť a utrpenie, nespadá do rozsahu pôsobnosti smerníc (rozsudok Súdneho dvora vo veci E-8/07 Nguyen), pričom existencia pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 2/ vyplýva aj z uznesenia NS SR z 23.04.2020 sp. zn. 5Cdo/102/2017, preto podľa žalobcov správne súd prvej

inštancie s poukazom na závery NS SR považoval pasívnu vecnú legitímáciu žalovanej 2/ v spore za danú a žalobca doplnil, že argumentácia žalovanej 2/ je prekonaná. K námietke žalovanej 2/, že súd prvej inštancie sa nesprávne vysporiadal s vznesenou námietkou premlčania poukázali žalobcovia na to, že žalovaná 2/ v priebehu konania a v odvolaní poukázala na právny názor, že žalobcovia si svoje právo mali uplatniť v subjektívnej lehote 2 rokov odo dňa vzniku škodovej udalosti t.j. od dopravnej nehody, ktorá sa stala dňa 05.09.2019, t.j. do 05.09.2021, ktorý názor žalovanej 2/ podľa žalobcov neobstojí vzhľadom aj ustálenú rozhodovaciu súdnu prax vyšších súdnych autorít, ktoré otázku premlčania a plynutie lehoty na uplatnenia si práva na súde vyriešili - uznesenie NS SR z 23.04.2020 sp. zn. 5 Cdo 102/2017, v ktorom NS SR uviedol, že všeobecná premlčacia doba, ktorú je potrebné aplikovať v súvislosti s uplatnením nároku na náhradu škody/nemajetkovej ujmy vzniknutej v súvislosti s dopravnou nehodou je tri roky. Nejedná sa pritom o ojedinelé rozhodnutie, ale o opakovaný záver aplikovaný súdmi prvej inštancie, odvolacími súdmi a NS SR (rozsudok z 27.11.2012 sp. zn. 2 Cdo 194/2011, rozsudok z 17.02.2011 sp. zn. 5 Cdo 265/2009, rozsudok z 29.11.2017 sp. zn. 8 Cdo 24/2017, uznesenie ÚS SR z 23.09.2013, sp. zn. IV. ÚS 542/2013-18). Žalobcovia uviedli, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka predstavuje právo majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe v podľa ust. § 101 Občianskeho zákonníka a počiatok plynutia lehoty je viazaný na okamih, kedy došlo k neoprávnenému zásahu objektívne spôsobilému porušiť alebo ohroziť osobnostné práva fyzickej osoby. Žalobcovia mali za to, že v prejednávanej veci je preukázané, že neoprávneným konaním žalovanej 1/ bolo zasiahnuté nielen do práva na život neb. K. C., ale aj do práva na súkromie a rodinný život samotných žalobcov, ktorý zásah nastal momentom smrti neb. K. C. 20.03.2020; súd prvej inštancie tak dostatočne odôvodnil plynutie premlčacej doby ako aj skutočnosť, že nárok žalobcov bol uplatnený pred uplynutím premlčacej doby (s poukazom na rozsudok NS SR zo dňa 27.11.2012, sp. zn. 2 Cdo 194/2011, R 58/2014, uznesenie NS SR zo dňa 17.02.2011, sp. zn. 5 Cdo 265/2009). Žalobcovia mali za to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený voči žalovaným 1/ a 2/ premlčaný nie je, nakoľko trojročná premlčacia doba začala plynúť dňa 21.03.2020 (deň nasledujúci po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv smrťou K. C. v dôsledku dopravnej nehody), uplynula dňa 21.03.2023 a žaloba bola doručená na súd dňa 06.05.2022, teda pred uplynutím premlčacej doby. K dopadom neoprávneného zásahu poukázali žalobcovia na to, že vzťahy medzi neb. K. C. a žalobcami (manželom a deťmi) boli silné a intenzívne na každodennej báze, pričom jej smrť silne a intenzívne prežívajú žalobcovia doposiaľ, tvorili s neb. K. C. fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými sociálnymi a citovými väzbami a v dôsledku nečakanej smrti prežívajú pocity nervozity, úzkosti, smútku a zúfalstva. Stratili možnosť viesť s nebohrou rodinný a súkromný život, pričom sú od jej smrti ochudobnení o sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov. Protiprávnym konaním žalovanej 1/ prišlo k nezvratnej deštrukcii týchto medziľudských väzieb, tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobcov, a tým k zásahu do ich osobnostných práv. Vzniknutá trauma je zo života žalobcov fakticky neodstrániteľná. Žalobcovia majú za to, že smrť rodinného príslušníka pri dopravnej nehode, ktorú oni ani nebohrou osoba nezavinili, je neoprávneným zásahom do práva žalobcov na súkromný a rodinný život. Podstata súkromného a rodinného života pritom spočíva aj v oprávnení žalobcov utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na citových väzbách (rozhodnutie NS SR sp. zn. 4Cdo 168/2009, sp. zn. 5Cdo265/2009, sp. zn. 3Cdo 228/2012). Judikatúra NS SR potvrdzuje, že právo na súkromie a rodinný život sú chránené ust. § 11 Občianskeho zákonníka a konanie, ktoré spôsobilo násilné prerušenie väzieb členov rodinného vzťahu stratou blízkej osoby, je konaním, ktoré nesie znaky neoprávneného zásahu do chránených osobnostných práv pozostalých členov rodiny. Žalobcovia mali za to, že žiadna forma morálneho zadosťučinenia podľa ust. § 13 ods. 1, posledná časť vety Občianskeho zákonníka ani trestná sankcia nepostačujú na to, aby bola primerane vyvážená a zmiernená vzniknutá nemajetková ujma na strane žalobcov a že pre určenie výšky náhrady nemajetkovej ujmy ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka zakotvuje taxatívne dve kritéria, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a ďalej okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do osobnosti fyzickej osoby došlo. Doplnili, že následky neoprávneného zásahu sú u žalobcov trvalé a neodstrániteľné, smrťou manželky a matky navždy stratili možnosť rodinného, manželského a súkromného života s neb. K. C., ktorá predstavovala pre žalobcov jednu z najbližších osôb, jej smrť má za následok zánik manželstva so žalobcom 1/, zhoršenie kvality života a stratu dôležitej opory vo všetkých oblastiach života. V čase úmrtia K. C. mal vzťah žalobcov a nebohej formu vzťahu medzi dospelými osobami, zo strany nebohej vnímali podporu, pochopenie, emočnú a citovú blízkosť, záujem o ich osobu a rodinu, citová a emočná blízkosť bola cítiť aj zo strany žalobcov, kvalita ich vzťahu svedčila o blízkom, úprimnom, plnohodnotnom vzťahu manželov a rodičov s dospelými deťmi, následkom náhlej straty matky prežívali žalobkyne 2/ a 3/ výrazný citový otras zhoršený tým, že vidia ťažké citové následky tejto udalosti na svojom otcovi (žalobcovi 1/), ktorý

pociťuje psychickú ťažobu, smútok a šok, z ktorého sa dostáva len veľmi ťažko. Žalobcovia sa stotožnili s odôvodnením súdu prvej inštancie, že morálna a citová ujma žalobcov bola v rámci konania riadne preukázaná (vyjadreniami žalobcov a ich výpoveďou), súd prvej inštancie sa dostatočne, zrozumiteľne a súladne s rozhodovacou praxou vyšších súdnych autorít vysporiadal s existenciou nároku žalobcov voči žalovaným, jeho odôvodnenie je logické a presvedčivé, preto považujú námietku žalovanej 2/ za nedôvodnú a účelovú. Odvolanie žalovanej 2/ považujú za účelové, nakoľko dôvody odvolania uvádzané žalovanou 2/ boli súdnou praxou vyriešené a ustálené, o čom má žalovaná 2/ vedomosť, žalobcovia preto navrhli, aby odvolací súd rozsudok súdu prvej inštancie potvrdil a priznal im právo na náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100%.

5. Žalovaná 1/ sa k odvolaniu žalovanej 2/ nevyjadrila.

6. K vyjadreniu žalobcov sa žalovaná 1/ nevyjadrila a žalovaná 2/ sa vyjadrila v podaní zo dňa 12.12.2022, v ktorom v zásade len zopakovala svoju argumentáciu a doplnila, že zo strany žalobcov nebola nespochybniteľne preukázaná priama príčinná súvislosť medzi nehodou a smrťou alebo jej, s poukazom na časové hľadisko medzi dopravnou nehodou a samotnou smrťou, že samotné odkázanie na rozsudok Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 4T/32/2021 zo dňa 04.10.2021 nemožno považovať za dostatočné, nakoľko zodpovednosť v rámci trestného konania nie je totožná so zodpovednosťou v civilnom konaní, teda že bolo potrebné preukázať, že sa jednalo o jediný faktor zodpovedný za smrť alebo jej. V konaní nebolo nijako skúmané napr. pochybenie zdravotného personálu a ďalšie okolnosti, ktoré mohli mať vplyv na smrť alebo jej (starostlivosť v domácom liečení a následne v domove sociálnych služieb), kedy bolo možné prijať záver, ak nie o úplnej absencii príčinnej súvislosti s nehodou, tak prinajmenšom podiel aj v dôsledku iných zásahov, resp. zásahov iných subjektov. Žalobcovia v konaní svoje tvrdenie nesmerovali k odôvodneniu uplatneného nároku, z výpovedí žalobcov v konaní nebolo jasné, v čom spočíva konanie, ktoré vykazuje zákonné znaky zásahu do ich osobnostných práv - samotná dopravná nehoda, obdobie po dopravnej nehode, nesprávne poskytnutá zdravotná starostlivosť, čoho nesporným následkom je podľa žalovanej 2/ nepreukázanie príčinnej súvislosti, teda že absentuje základný predpoklad možnosti priznania akejkoľvek náhrady súdom.

7. K vyjadreniu žalovanej 2/ sa žalobcovia ani žalovaná 1/ nevyjadrili.

8. Odvolací súd preskúmal vec v rozsahu a medziach dôvodov odvolania (§ 379, § 380 ods. 1 a § 378 ods. 1 CSP), bez nariadenia odvolacieho pojednávania (§ 385 ods. 1 CSP), keďže sa nejednalo o prípad, v ktorom by bolo potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie, nariadenie pojednávania si nevyžadoval ani dôležitý verejný záujem a dospel k záveru, že odvolanie žalovanej 2/ nie je podané dôvodne.

9. Po oboznámení sa s obsahom spisu odvolací súd nezistil v postupe súdu prvej inštancie z hľadiska procesnoprávneho žiadne vady majúce za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, konštatuje, že súd prvej inštancie vykonal vo veci dostatočné dokazovanie z hľadiska žalobcami uplatnených nárokov, a jeho výsledky aj náležite zhodnotil. Na skutkové zistenia aplikoval správne právne predpisy a svoje rozhodnutie aj náležite odôvodnil. V odôvodnení rozsudku sa súd prvej inštancie vysporiadal so všetkými okolnosťami, na ktorých založil svoje rozhodnutie, a ktoré boli pre posúdenie veci a rozhodnutie podstatné. V rozhodnutí sa zaoberal tvrdeniami sporových strán, vyhodnotil, ktoré nimi tvrdené skutočnosti mal za preukázané, a ktoré nie, pričom všetky svoje závery riadne zdôvodnil. Súd prvej inštancie neporušil ani právo sporových strán na spravodlivý proces, nakoľko v hodnotení skutkových zistení neabsentuje žiadna relevantná skutočnosť alebo okolnosť, naopak súd prvej inštancie ich náležitým spôsobom v celom súhrne posúdil a aj dostatočne vyhodnotil. Rozhodnutie je tiež presvedčivé, premisy zvolené v rozhodnutí, rovnako ako aj závery, ku ktorým súd prvej inštancie na základe týchto premís dospel, sú pre právnickú ale i laickú verejnosť prijateľné, racionálne, a aj spravodlivé. S odôvodnením napadnutého rozhodnutia súdu prvej inštancie sa odvolací súd v celom rozsahu stotožňuje a konštatuje jeho správnosť (§ 387 ods. 2 CSP). Keďže v takomto prípade nie je potrebné dôvody už vyslovené opakovať, v ďalšom na ne poukazuje a v záujme dôsledného vypořádania sa s odvolacími námietkami, vyjadruje sa len k odvolacím námietkam žalovanej 2/.

10. V prvom rade odvolací súd prihliadol na to, že v priebehu odvolacieho konania žalobca 1/ zomrel dňa 02.05.2023.

11. Podľa ust. § 62 CSP, ak strana nemá procesnú subjektivitu, súd konanie zastaví.

12. Podľa ust. § 63 ods. 1 a 2 CSP, (1) Ak strana zomrie počas konania skôr, ako sa konanie právoplatne skončí, súd posúdi podľa povahy sporu, či má konanie zastaviť, alebo či v ňom môže pokračovať. (2) V konaní súd pokračuje najmä vtedy, ak ide o majetkový spor. Súd rozhodne, že v konaní pokračuje s dedičmi strany, prípadne s tými, na ktorých podľa výsledku dedičského konania prešlo právo alebo povinnosť, o ktorú v konaní ide, a to len čo sa skončí konanie o dedičstve.

13. Podľa ust. § 7 ods. 1 veta prvá Občianskeho zákonníka, spôsobilosť fyzickej osoby mať práva a povinnosti vzniká narodením.

14. Podľa ust. § 7 ods. 2 veta prvá Občianskeho zákonníka, smrťou táto spôsobilosť zanikne.

15. Nedostatok procesnej subjektivity je neodstrániteľný nedostatok podmienky konania; pri jej strate je daný postup podľa ust. § 63 CSP za predpokladu, že k strate procesnej subjektivity došlo po začatí konania, avšak skôr než sa konanie právoplatne skončilo. Pre určenie, či a prípadne s kým, je možné v konaní pokračovať, je rozhodujúce posúdenie povahy uplatňovaného nároku, pričom povahou veci treba rozumieť hmotnoprávnu povahu predmetu konania.

16. Súd konanie zastaví, keď v právnom predpise je určitá skutková podstata podmienená existenciou určitej strany sporu, takže pre nedostatok jej existencie by konanie stratilo význam. Ide najmä o prípady, keď neprichádza do úvahy prechod práv a záväzkov strany, ktorá smrťou stratila spôsobilosť byť sporovou stranou, na jeho právneho nástupcu, resp. o prípady, keď hmotné právo nedovoľuje, aby sa pokračovalo v konaní proti inému než pôvodnej strane sporu.

17. Subjektívne osobnostné právo je právom neoddeliteľným od osobnosti fyzickej osoby, ktoré trvá po celú dobu jej života. Uplatniť toto právo je oprávnená len tá fyzická osoba, do osobnostných práv ktorej smeroval neoprávnený zásah. Právo na ochranu osobnosti ako právo nemajetkové smrťou fyzickej osoby zaniká a neprechádza na dedičov (nestáva sa predmetom dedenia). Keďže náhrada nemajetkovej ujmy v peniazoch má satisfakčnú funkciu a jej účelom je vyvážiť a zmierniť vzniknutú nemajetkovú ujmu zásahom dotknutej osobe, je vylúčené priznanie zadosťučinenia v peniazoch namiesto dotknutej fyzickej osoby tretiemu subjektu.

18. Smrťou fyzickej osoby vzniká taxatívne určenému okruhu osôb v ust. § 15 Občianskeho zákonníka zvlášťne (originálne) subjektívne právo na uplatnenie ochrany osobnosti zomrelej fyzickej osoby, do práv ktorej bolo zasiahnuté; návrh týchto osôb však nemôže byť uplatnený v konaní vedenom o návrhu, ktorý podala ešte za svojho života fyzická osoba. Konanie o návrhu zomrelej fyzickej osoby na ochranu osobnosti sa tak musí zastaviť, pretože odpadol dôvod, pre ktorý sa začalo.

19. V tejto súvislosti treba poukázať aj na rozsudok Krajského súdu v Ostrave zo dňa 23.01.1998 sp. zn. 23C/52/1996 (zverejnený v Právni rozhledy č. 5/1998 str. 258-260), ktorý uviedol, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch smrťou postihnutej osoby zaniká a neprechádza na dedičov, a to bez ohľadu, či bolo alebo nebolo uplatnené pred smrťou postihnutej osoby. Ide o právo úzko späté s osobou postihnutou a v tomto zmysle má osobný charakter. Súd ešte vyslovil názor, že toto právo zaniká aj vtedy, ak bolo právoplatne priznané, ale ešte nebolo úspešne vymožené. Rovnako, podľa uznesenia NS SR z 24.10.2013, sp. zn. 6 Cdo 278/2013, právo na ochranu osobnosti je právo osobnej povahy, ktoré zaniká smrťou fyzickej osoby a neprechádza na dedičov.

20. Z uvedeného vyplýva, že právo (žalobcu 1/) na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch zaniká smrťou fyzickej osoby, a to aj v takom prípade, ak bolo toto právo priznané za života, ale doposiaľ sa nevykonalo. Keďže v predmetnom konaní išlo o také právo žalobcu 1/, ktoré je viazané výlučne na jeho osobu a smrťou neprechádza na právneho nástupcu, odvolaciemu súdu neostalo iné, než konanie o žalobe žalobcu 1/ zastaviť.

21. Na uvedenom základe, keďže pôvodný žalobca 1/ C. C. po začatí konania o žalobe o náhradu nemajetkovej ujmy titulom ochrany osobnosti zomrel, odvolací súd napadnutý rozsudok súdu prvej inštancie vo vzťahu k žalobcovi 1/ (vo výroku I. a v závislom výroku VII. o trovách konania o žalobe

žalobcu 1/) podľa ust. § 389 ods. 1 písm. a) CSP zrušil, nakoľko neboli splnené procesné podmienky a konanie v tejto časti o žalobe žalobcu 1/ podľa ust. § 391 ods. 1 v spojení s § 62, § 63 ods. 1 CSP zastavil.

22. Z rovnakých dôvodov odvolací súd nepriznal žalovaným 1/ a 2/ nárok na náhradu trov konania o žalobe žalobcu 1/, nakoľko práva a povinnosti, ktoré boli predmetom tohto sporu neprešli na prípadných právnych nástupcov (dedičov) žalobcu 1/, preto niet subjektu na strane žalobcu, ktorému by mala byť uložená takáto povinnosť. Zároveň (keďže bolo konanie zastavené) tu nemožno ani hovoriť, že by niektorá z procesných strán procesne zavinila (dôvodom zastavenia konania bolo úmrtie žalobcu) zastavenie konania (§ 256 ods. 1 CSP). Naostatok odvolací súd v tomto smere poukazuje na závery uznesenia Krajského súdu v Banskej Bystrici z 28.02.2017 sp. zn. 17Co/38/2017 v zmysle ktorých, ak jedna strana sporu neexistuje, nie je medzi kým rozhodnúť o nároku na náhradu trov konania a výrok o nároku na náhradu trov konania je nadbytočný.

23. Vzhľadom na zastavenie konania o žalobe žalobcu, predmetom odvolacieho prieskumu boli len žalovanou 2/ napadnuté výroky III., V. a závislý výrok o trovách konania o žalobe žalobkyne 2/ a žalobkyne 3/.

24. V prejednávanej veci z obsahu súdneho spisu vyplýva, že žalobkyne 2/ a 3/ (a pôvodne aj žalobca 1/, ich otec) sa žalobou domáhali náhrady nemajetkovej ujmy vo výške 10.000 eur každej spôsobenej úmrtím ich matky K. C.. Žalobu žalobkyne 2/ a 3/ odôvodnili tým, že rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 4T/32/2021 zo dňa 04.10.2021 právoplatným dňa 04.10.2021 bola žalovaná 1/ uznaná vinnou, že dňa 05.10.2019 v čase okolo XX:XX H. C. D. na S. B. O. vodička viedla osobné motorové vozidlo H. K., E. D., pričom sa plne nevenovala vedeniu vozidla a nesledovala situáciu v cestnej premávke a súčasne nedala prednosť chodkyňi K. C., R. XX.XX.XXXX (manželke pôvodného žalobcu 1/ a matke žalobkyní 2/ a 3/), ktorá prechádzala vozovkou cez riadne vyznačený priechod pre chodcov, následkom čoho došlo k zrážke ňou vedeného motorového vozidla a chodkyne, v dôsledku ktorej utrpela chodkyňa neb. K. C. viaceré zranenia (poúrazové zakrvácanie pod tvrdý obal mozgu maximálnej hrúbky 8 mm, poúrazové zakrvácanie pod pavučinový obal mozgu, viaceré zlomeniny lebky a tvárových kostí, zlomeniu nosových kostí s miernym posunom úlomkov kosti, zlomeninu pravej stehnovej kosti nad kĺbovými hrbolmi s posunom úlomkov kosti, zlomeniu ľavej stehnovej kosti nad kĺbovými hrbolmi s posunom úlomkov kosti, zlomeninu pravého predkolenia v strednej časti posunom úlomkov kosti), pričom neb. K. C. v dôsledku obojstranného zápalu pľúc a hnisavého zápalu priedušiek, ktoré sa u nej rozvinuli ako priama komplikácia polytraumy, ktorú utrpela pri uvedenej dopravnej nehode, dňa 20.03.2020 zomrela. Žalovaná 1/ bola uznaná vinnou za spôsobenie dopravnej nehody zo dňa 05.10.2019, následkom ktorej došlo k úmrtiu K. C. a dôvod dopravnej nehody, následkom ktorej bolo usmrtenie K. C., bol dokazovaním vykonaným Okresným súdom Bratislava V ustálený ako nesprávna technika jazdy žalovanej 1/, ktorá zapríčinila oneskorené reakcie žalovanej 1/ a následnú zrážku s nebohrou K. C., ktorá v tom čase prechádzala po prechode pre chodcov.

25. Žalobkyne 2/ a 3/ uviedli, že konaním žalovanej 1/ došlo k zásahu do ich osobnostných práv (a pôvodne aj žalobcu 1/) momentom smrti matky žalobkyní 2/ a 3/, čím došlo k zásahu najmä v oblasti citovej ujmy (šoku, traumy, smútku a straty zo spoločenstva s blízkou osobou). Základ nároku žalobkyne 2/ a 3/ odvodzovali od konania žalovanej 1/, ktorým došlo k zásahu do ich práva na súkromie a rodinný život; žalobkyne 2/ a 3/ tvorili s neb. K. C. fungujúce rodinné spoločenstvo s dobre vyvinutými vzťahmi a citovými väzbami a v dôsledku jej smrti sú traumatizované vzniknutou situáciou, úmrtím matky ako aj samotným konaním žalovanej 1/. Spoločnými menovateľmi pre ich prežívanie je úzkosť, smútok, zúfalstvo, šok, hnev, bezmocnosť, smrť matky spôsobila zmenu pomerov na strane žalobkyní 2/ a 3/, ktoré stratili možnosť viesť plnohodnotný rodinný život s ich matkou, bol naštŕbený ich súkromný život, došlo k nezvratnej deštrukcii týchto väzieb a tým aj k zásahu do ich osobnostných práv. Trauma z pretrhnutých sociálnych, morálnych, citových a kultúrnych väzieb medzi neb. K. C. a žalobkyňami 2/ a 3/ je neodstrániteľná.

26. Podľa ust. § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

27. Podľa ust. § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jej osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadostučinenie.

28. Podľa ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadostučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jej vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.

29. Podľa ust. § 13 ods. 3 Občianskeho zákonníka, včasné vyhlásenie urobené osobou, ktorej bol návrh určený, alebo iné jej včasné konanie, z ktorého možno vyvodiť jej súhlas, je prijatím návrhu.

30. Podľa ust. § 4 ods. 1 zákona č. 381/2001 Z.z., poistenie zodpovednosti sa vzťahuje na každého, kto zodpovedá za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla uvedeného v poisťnej zmluve.

31. Podľa ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., poistený má z poistenia zodpovednosti právo, aby poisťovateľ za neho nahradil poškodenému uplatnené a preukázané nároky na náhradu: škody na zdraví a nákladov pri usmrtení, škody vzniknutej poškodením, zničením, odcudzením alebo stratou vecí, účelne vynaložených nákladov spojených s právnym zastúpením pri uplatňovaní nárokov podľa písmen a), b) a d), ak poisťovateľ nesplnil povinnosti uvedené v § 11 ods. 6 písm. a) alebo písm. b) alebo poisťovateľ neoprávnene odmietol poskytnúť poisťné plnenie, alebo neoprávnene krátil poskytnuté poisťné plnenie, ušlého zisku.

32. Podľa ust. § 4 ods. 4 zákona č. 381/2001 Z.z., poistený má právo, aby poisťovateľ za neho poskytol poškodenému poisťné plnenie v rozsahu podľa odseku 2, ak ku škodovej udalosti, pri ktorej táto škoda vznikla a za ktorú poistený zodpovedá, došlo v čase trvania poistenia zodpovednosti, ak tento zákon neustanovuje inak.

33. V danom spore boli podstatnými otázky, ktoré nastolila žalovaná 2/, (a) či je poisťovňa pasívne vecne legitimovaná v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalým po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom, (b) či v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody a (c) aký je jej právny režim vo väzbe na premlčanie nároku na náhradu nemajetkovú ujmu. Podstatnou bola aj otázka nastolená žalovanou 2/ spočívajúca v (ne)dôvodnosti priznania sumy nemajetkovej ujmy žalobkyni 2/ a 3/ vo výške 7.000 eur každej z nich.

34. Je pravdou, čo namietala žalovaná 2/, že NS SR v uznesení sp. zn. 4Cdo 168/2009 dospel k záveru, že povinnosť poisťovne na plnenie z povinného zmluvného poistenia zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla sa nevzťahuje na náhradu nemajetkovej ujmy v zmysle ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, rovnako aj rozhodnutie sp. zn. 3Cdo 301/2012 založil NS SR (o.i.) na závere o nedostatku pasívnej legitimácie poisťovne v zmysle ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. Na totožných záveroch bolo založené rozhodnutie NS SR sp. zn. 8Cdo 219/2016, v ktorom NS SR zotrval na tom, že povinné zmluvné poistenie zakotvené zákonom č. 381/2001 Z.z., nekryje ujmu spôsobenú zásahom do osobnostných práv pozostalých po obeti dopravnej nehody. Je však potrebné poukázať aj na to, čo uviedol súd prvej inštancie v napadnutom rozhodnutí a namietali žalobcovia, že NS SR v rozhodnutí sp. zn. 6MCdo 1/2016 pri riešení predmetných otázok zaujal opačné právne závery. Je tak pravdou, že rozhodovacia prax NS SR „bola“ v istom časovom rozmedzí rozdielna, avšak tento stav už nepretrvával v čase rozhodovania súdu prvej inštancie. Závery rokovania občianskoprávneho kolégia NS SR konaného 09.10.2018 vyústili do prijatia judikátu NS SR, R 61/2018, v zmysle ktorého „škodou pre účely zákona č. 381/2001 Z. z. je aj nemajetková ujma spočívajúca v zásahu do osobnostných práv pozostalých obete dopravnej nehody spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. V spore o náhradu takejto ujmy je poisťovňa pasívne legitimovaná“, čím bolo dosiahnuté názorové zjednotenie senátov NS SR o tejto otázke a zároveň tým došlo k ustáleniu rozhodovacej praxe NS SR. Možno preto uzavrieť, že vo veciach a o otázkach, ktoré namietala žalovaná 2/, bolo síce senátmi NS SR pôvodne rozhodované rozdielne, avšak toto po prijatí rozhodnutia R 61/2018 už neplatilo. Aj zo skorších rozhodnutí NS SR (sp. zn. 2Cdo 41/2018, 2Cdo 52/2018, 2Cdo 131/2018, 3Cdo 24/2018, 4Cdo 91/2018, 6Cdo 207/2017, 6Cdo 226/2017) vyplývalo, že NS SR uvedené posudzoval už jednotne, v súlade s právnymi závermi, na ktorých spočíva judikát R 61/2018 (viď primerane odôvodnenie uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo/174/2019 z 10.10.2019).

35. ÚS SR už riešil otázku ústavnoprávnych aspektov právnych úvah senátov NS SR, ktoré boli vyjadrené (aj) v judikáte R 61/2018. V uznesení z 20.08.2019 sp. zn. I. ÚS 310/2019 v skutkovo a právne obdobnej veci týkajúcej sa poisťovne odmietol jej sťažnosť ako zjavne neopodstatnenú a v súvislosti s právnou otázkou (ne)možnosti eurokonformného výkladu nemajetkovej ujmy podľa zákona č. 381/2001 Z.z., ktorú nastolila v sťažnosti, odkázal na odôvodnenie nálezu sp. zn. II. ÚS 695/2017, v ktorom dospel k záveru, že aplikáciu práva Európskej únie všeobecným súdom v obdobných prípadoch nemožno považovať za aplikáciu „contra legem“. Výklad pojmu „škoda na zdraví“ v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. nesmie byť totiž popretím ústavného princípu, podľa ktorého majú byť vnútroštátne právne predpisy interpretované v súlade s princípmi európskej spolupráce a integrácie. ÚS SR tiež konštatoval, že prísne formalistické odlišenie „nemateriálnej ujmy“ spočívajúcej v zásahu do osobnostných práv v dôsledku smrti blízkej osoby od škody v materiálnom zmysle podporené prípadným systematickým zaradením ustanovení vnútroštátneho práva, ktoré regulujú ochranu osobnosti (na jednej strane) a náhradu škody (na druhej strane), nezodpovedá autonómnemu charakteru zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorových vozidiel. Dodal, že NS SR prijatý judikát R 61/2018 je výsledkom ustálenia právneho názoru najvyššej súdnej inštancie všeobecného súdnictva na otázku pasívnej vecnej legitímácie poisťovne v sporoch o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej prevádzkou motorového vozidla. Tento názor NS SR predstavuje judiktorňy smer, síce formálne nezáväzný, avšak nie bez normatívneho významu pre ďalšiu rozhodovacia činnosť všeobecných súdov (vrátane NS SR). K námietke sťažovateľky (poisťovne) o porušení právnej istoty a zákazu retroaktivity ÚS SR v predmetnom uznesení uviedol, že judikatúra je právom v materiálnom zmysle, čo so sebou prináša aj povinnosť súdov svoju judikatúru meniť spôsobom, ktorý nenarušuje oprávnené očakávania adresátov právnych noriem. Zásadou vo všetkých štátoch s kontinentálnym právnym systémom práva je aplikácia novej sudcom vytvorenej normy na všetky aktuálne pred súdmi prebiehajúce kauzy (incidentná retrospektíva). V súlade s touto zásadou sa nový právny názor aplikuje do minulosti (retrospektívne). Vychádza sa z prevažujúceho prístupu, že súd netvorí právo, iba ho nachádza. Nepripúšťa sa, aby sa na právne vzťahy z minulosti aplikovali mylné právne názory. Zmena judikatúry sa deje s presvedčením, že predchádzajúca judikatúra bola nesprávnou interpretáciou práva. Zmena judikatúry je v tomto ohľade len opravou omylu vo výklade práva. Z tohto dôvodu nie je správny názor, že zmena judikatúry pôsobí retroaktívne. ÚS SR na tomto základe uzavrel, že pokiaľ súdy dospeli k názoru o možnosti extenzívneho výkladu pojmu „škoda na zdraví“ podľa ust. § 4 ods. 2 zákona č. 381/2001 Z.z., čo bolo pre posúdenie pasívnej vecnej legitímácie sťažovateľky (poisťovne) v spore rozhodujúce, nejde o právny názor ústavne neudržateľný (obdobne III. ÚS 610/2017 a II. ÚS 847/2016) (viď. rovnako primerane odôvodnenie uznesenia NS SR sp. zn. 3Cdo/174/2019 z 10.10.2019). Uvedené je potrebné vzťahnúť aj na podstatnú časť odvolacích námietok žalovanej 2/, z ktorého dôvodu sú tieto nedôvodné a nespôsobilé vyvrátiť prijaté závery (aj súdom prvej inštancie aplikovaného judikátu NS SR R 61/2018) a aj na následné vyvodenie pasívnej vecnej legitímácie žalovanej 2/ v prejednávanej veci (o náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej pozostalej žalobkyni po obetiach dopravnej nehody spôsobenej poisteným vozidlom) a skutočnosti, že v zmysle zákona č. 381/2001 Z.z. treba pod pojmom škoda rozumieť tiež nemajetkovú ujmu spôsobenú pozostalým po obetiach dopravnej nehody.

36. Vo vzťahu k právnej kvalifikácii nároku tak postupoval súd prvej inštancie správne, keď uzavrel, že na prejednávaný prípad je aplikovateľný postup podľa ust. § 15 a ust. § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z. v spojení s ust. § 13 Občianskeho zákonníka. Z odôvodnenia napadnutého rozsudku je zrejmé, že súd prvej inštancie pri posúdení žalobou uplatneného nároku vzal do úvahy rozsudok Súdneho dvora EÚ vo veci Haasová. V tejto súvislosti odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie poukazuje aj na uznesenie ÚS SR zo dňa 11.10.2016, č. k. III. ÚS 666/2016-36, v ktorom ÚS SR v obdobnom prípade, týkajúcom sa náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch pri povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla vo vzťahu k poisťovni, jednak konštatoval, že uvedený extenzívny výklad pojmu škoda nepovažuje za arbitrárny ani inak ústavne neudržateľný a tiež vyvodil povinnosť súdov skúmať možnosť implementácie eurokonformného výkladu prostredníctvom tzv. nepriameho účinku relevantnej únijnej regulácie. Postup konajúceho súdu potom musí byť taký, aby vzal do úvahy celé vnútroštátne právo a uplatnil všetky výkladové metódy s cieľom zaručiť úplnú účinnosť na vec sa vzťahujúcej smernice. Z rozsudku vo veci Haasová vyplýva záver, že článok 3 ods. 1 Smernice Rady 72/166/EHS z 24. apríla 1972, článok 1 ods. 1 a 2 Smernice o PZP a článok 1 prvý odsek tretej smernice Rady 90/232/EHS zo 14. mája 1990 sa majú vykladať v tom zmysle, že povinné poistenie zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkyim osobám obetí usmrtených pri dopravnej

nehode, ak jej náhradu na základe zodpovednosti poisteného za škodu upravuje vnútroštátne právo uplatniteľné v spore vo veci samej. Ak prvoinštančný súd vychádzajúc z uvedeného rozsudku, vykonal výklad vnútroštátnych predpisov v tom smere, že neposudzoval nárok žalobkyň 2/ a 3/ na náhradu nemajetkovej ujmy voči žalovanej 2/ ako poisťovni striktnie iba v intenciách zákona č. 381/2001 Z.z. a nevyvodil zásadnú pojmovú a obsahovú odlišnosť inštitútu škody a inštitútu nemajetkovej ujmy, ale naopak, dospel k záveru, že jednak je nutná taká interpretácia § 4 ods. 2 písm. a) zákona č. 381/2001 Z.z., podľa ktorej možno aj nemajetkovú ujmu podľa predpisov občianskeho práva zahrnúť pod škodu a zároveň, že túto možno uplatňovať na základe skutočnosti, že inštitút náhrady nemajetkovej ujmy slovenské vnútroštátne právo pozná a upravuje (hoci ustanovenia zakladajúce právo pozostalých po obeti dopravnej nehody na náhradu nemajetkovej ujmy patria systematicky do tej časti Občianskeho zákonníka, ktoré sa týka zásahov do práva na ochranu osobnosti), postupoval správne a jeho výklad nemožno považovať za výklad contra legem.

37. Vo vzťahu k posúdeniu naplnenia zákonných predpokladov pre priznanie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy, odvolací súd dopĺňa, že právo na rešpektovanie súkromného a rodinného života je základným právom podľa článku 19 ods. 2 Ústavy SR, podľa článku 8 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd v znení protokolov (ďalej len ako „Dohovor“), ako aj podľa článku 10 ods. 2 ústavného zákona č. 23/1991 Zb. ktorým sa uvádza Listina základných práv a slobôd (ďalej len ako „Listina“). Súčasťou osobnostných práv fyzickej osoby je aj právo na súkromný a rodinný život, ktoré zahŕňa taktiež právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov s blízkymi osobami. Pod právnu úpravu ochrany osobnosti fyzickej osoby, ktorá je v slovenskom právnom poriadku obsiahnutá v Občianskom zákonníku spadá aj právo na ochranu súkromia, ktoré sa v najširšom zmysle týka aj života v rodine, manželských, partnerských alebo priateľských či iných obdobných vzťahov. Súčasťou súkromného života jednotlivca je nepochybne aj rodinný život, zahŕňajúci právo fyzickej osoby na spolužitie s blízkymi príbuznými, najmä s deťmi, rodičmi, prarodičmi, či súrodencami. Rešpektovanie súkromného života musí preto zahŕňať do určitej miery právo na vytváranie a rozvíjanie vzťahov medzi najbližšími rodinnými príslušníkmi, aby tak bolo možné okrem iného rozvíjať a naplňovať vlastnú osobnosť jednotlivca. Protiprávne narušenie týchto rodinných vzťahov predstavuje neoprávnený zásah do práva na súkromný a rodinný život fyzickej osoby (viď. obdobne uznesenie NS SR z 18.02.2010, sp. zn. 3Cdo 137/2008 a nález Ústavného súdu Českej republiky (ďalej len „ÚS ČR“) sp. zn. I. ÚS 2844/14 zo dňa 22.12.2015).

38. Základnou hmotnoprávnou podmienkou vzniku zodpovednosti a sankcií podľa Občianskeho zákonníka za neoprávnený zásah do osobnostných práv fyzickej osoby podľa ust. § 13 Občianskeho zákonníka je existencia neoprávneného zásahu objektívne spôsobilého vyvolať nemajetkovú ujmu v príčinnej súvislosti medzi takýmto zásahom a jeho protiprávnosťou. Nie je potrebné, aby k vyvolaniu následkov aj došlo. Zásah do emocionálnej sféry fyzickej osoby, spôsobený protiprávnym konaním tretej osoby, následkom ktorého je úmrtie blízkej osoby, zakladá právo domáhať sa ochrany osobnosti podľa ust. Občianskeho zákonníka. Jednotlivé prostriedky na ochranu osobnosti sú relatívne samostatné, je možné ich použiť jednotlivo alebo kumulovane, taktiež v závislosti od intenzity protiprávneho zásahu do osobnostnej sféry fyzickej osoby. Uplatnenie žaloby na náhradu nemateriálnej ujmy nie je podmienené uplatnením práva na poskytnutie morálnej satisfakcie. Zákon výslovne pripúšťa možnosť podania návrhu na poskytnutie primeraného zadosťučinenia (satisfakčná žaloba), a v prípade, ak by sa nezdalo morálne zadosťučinenie postačujúce, umožňuje Občiansky zákonník v ust. § 13 ods. 2 priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, ktorej účelom je vyvážiť a zmierniť nemajetkovú ujmu peňažnou formou a plní tiež satisfakčnú funkciu (rozhodnutie NS SR sp. zn. 5 Cdo 265/2009). Základom pre priznanie a určenie výšky primeraného zadosťučinenia v peniazoch sú zákonom ustanovené dve kritéria, z ktorých musia súdy vychádzať, a to závažnosť vzniknutej nemajetkovej ujmy a okolnosti, za ktorých k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti fyzickej osoby došlo. Špecifiká každého jednotlivého prípadu nepovedú k zneužívaniu tohto právneho prostriedku na neprípustné obohacovanie, a súčasne nebude na pôvodcu neoprávneného zásahu pôsobiť likvidačne, zohľadňujúc pritom verejný záujem. Maximálna čiastka, ktorú môže súd priznať je pritom ohraničená len výškou žalobcom požadovaného peňažného zadosťučinenia, ktorá musí byť zrejماً zo žalobného návrhu (rozsudok NS SR, sp. zn. 4Cdo/139/2011).

39. Predpokladom úspešného uplatnenia nároku na náhradu nemajetkovej ujmy je konštatovanie súdu, že došlo k neoprávnenému zásahu do práva na ochranu osobnosti žalobcu, konkrétne do práva na súkromie a rodinný život. Je preto potrebné dôkladne poznať väzby žalobcu k osobe, ktorá následkom takéhoto protiprávneho konania zahynula. Závažnosť ujmy sa posudzuje najmä z

hľadiska „odčiniteľnosti“ takéhoto zásahu, keď smrťou blízkej osoby dôjde k závažnej a neodčiniteľnej ujme a deštrukcii rodinných a interpersonálnych vzťahov. Súdy opakovane konštatovali, že náhrada nemateriálnej ujmy v peniazoch nie je náhradou za život, ale slúži len na zmiernenie následkov vzniknutej ujmy. Je nepochybné, že žiadna suma priznaná súdom, nie je dostatočná vzhľadom na spôsobenú ujmu, ani na to, aby nahradila život človeka.

40. Na to, aby mala osoba, ktorej bola spôsobená ujma, nárok na primerané zadostučinenie, musí existovať vzťah príčinnej súvislosti medzi neoprávneným konaním (zásahom) subjektu a škodlivým následkom (kauzálny nexus), v tomto prípade spôsobenou nemajetkovou ujmom. V prípade smrti blízkej osoby v dôsledku protiprávneho konania inej osoby je pre vymedzenie postavenia sekundárnej obeť potrebné zodpovedanie otázky, kto stojí primárnej obeť najbližšie a kto je jej smrťou (alebo závažnou ujmom na zdraví) najviac postihnutý. Spravidla k ťažkým psychickým ujмам dochádza len pri veľmi úzkych citových väzbách primárnych a sekundárnych obeť (pri iných osobách sa spravidla predpokladá dostačujúca psychická odolnosť, pričom ich ujma by mala byť do úvahy braná iba výnimočne v osobitných prípadoch), je potrebné skúmať blízkosť vzájomného vzťahu (úzku citovú väzbu). Úzka citová väzba je vzťah, determinovaný láskou a súdržnosťou - nie v zmysle biologického príbuzenstva, ale na základe skutočného vzťahu blízkosti medzi primárnou a sekundárnou obeťou. Vzťah rodičov s deťmi je charakterizovaný starostlivosťou a vzájomnou pomocou, úzka citová väzba medzi rodičmi a deťmi nezaniká iba z dôvodu, že deti opustia rodičovský dom a založia si vlastnú rodinu. Pojem blízka osoba je potrebné chápať v súlade so skutočnými životnými vzťahmi medzi primárne a sekundárne poškodenou osobou. Úzka blízkosť vzťahu vyjadruje, že sekundárnou obeťou môže byť len úzky okruh subjektov, ktoré utrpeli v dôsledku smrti (alebo vážneho ublíženia na zdraví) psychickú ujmu (psychické utrpenie). Blízkosť vzťahu medzi sekundárnou a primárnou obeťou je nevyhnutné posúdiť vo vzájomnej súvislosti na základe objektívnych kritérií (napr. formálna a reálna príslušnosť k rodine, existencia spoločnej domácnosti, vzťahy starostlivosti a opatrovania, pravidelný kontakt a pod.).

41. V prípade usmrtienia pri dopravnej nehode sa neoprávneného zásahu dopúšťa vodič motorového vozidla, ktorý porušením pravidiel cestnej premávky zaviniel dopravnú nehodu. V konaní bolo medzi stranami nesporné a nepochybné preukázané, že k zásahu do osobnostnej sféry žalobkýň 2/ a 3/ (a pôvodne aj žalobcu 1/, ich otca) došlo zavineným protiprávnym konaním žalovanej 1/ ako vinníka dopravnej nehody zo dňa 05.10.2019, ktorá bol za prečin usmrtienia odsúdená rozsudkom Okresného súdu Bratislava V sp. zn. 4T/32/2021 zo dňa 04.10.2021 právoplatným dňa 04.10.2021. Z výroku trestného rozsudku je zrejmé, že žalovaná 1/ ako vodička viedla osobné motorové vozidlo, plne sa nevenovala vedeniu vozidla a nesledovala situáciu v cestnej premávke a súčasne nedala prednosť chodkyňi K. C. (manželke pôvodného žalobcu 1/ a matke žalobkýň 2/ a 3/), ktorá prechádzala vozovkou cez riadne vyznačený priechod pre chodcov, následkom čoho došlo k zrážke ňou vedeného motorového vozidla a chodkyne, v dôsledku ktorej utrpela chodkyňa neb. K. C. viaceré zranenia, pričom neb. K. C. v dôsledku obojstranného zápalu pľúc a hnisavého zápalu priedušiek, ktoré sa u nej rozvinuli ako priama komplikácia polytraumy, ktorú utrpela pri uvedenej dopravnej nehode, dňa 20.03.2020 zomrela.

42. Smrťou matky žalobkýň 2/ a 3/ pri dopravnej nehode bolo zasiahnuté do ich práv na ochranu osobnosti (do práva na súkromie a rodinný život) ako najbližších rodinných príslušníkov zomr. K. C., v dôsledku čoho bola narušená celistvosť ich rodiny. Žalobkyne 2/ a 3/ stratili možnosť viesť s ňou súkromný a rodinný život a sú od jej smrti ochudobnené o túto sféru prirodzených vzťahov s jedným z najbližších rodinných príslušníkov, o stratu radostí s ňou prežívaných; protiprávnym konaním vinníka dopravnej nehody tak prišlo k nezvratnej deštrukcii týchto medziľudských (rodinných) väzieb tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobkýň 2/ a 3/, a tým k zásahu do ich osobnostných práv. Takto vzniknutá trauma je zo životov žalobkýň 2/ a 3/ za daných okolností prakticky neodstrániteľná. Strata blízkej osoby je pre väčšinu ľudí tou najväčšou stratou, s ktorou sa môžu vo svojom živote stretnúť (por. nález ÚS ČR sp. zn. I. ÚS 2844/14 z 22.12.2015). Smrť ako absolútna a nenahraditeľná strata predstavuje sama o sebe závažný zásah do práva na ochranu osobnosti, pričom spôsobuje ťažké psychické rozpore a v prípade fungujúcej rodiny má za následok dlhotrvajúcu nemožnosť vyrovnáť sa so stratou blízkeho človeka napriek plynutiu času. Je preto nepochybné, že morálne zadostučinenie (vrátane odsúdenia žalovanej 1/ ako vinníka dopravnej nehody v trestnom konaní a jej ospravedlnenie a prejavenie ľútosti až v konaní pred súdom prvej inštancie) za daných okolností nie je postačujúce, a je teda prípustné priznať žalobkyňiam 2/ a 3/ náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa v ust. § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka.

43. K výške peňažnej náhrady odvolací súd vo všeobecnosti uvádza, že táto je predmetom voľnej úvahy súdu, keďže zákon nestanovuje ani rámcové čiastky pre odškodnenie nemajetkovej ujmy. Vodiacími parametrami proporcionálne spravodlivého zadosťučinenia je atribút primeranosti, ktorý je rozhodujúcim kritériom priznávania odškodnenia, aby bol dosiahnutý účel kompenzácie. Na druhej strane pri zachovaní proportionality, výška peňažnej satisfakcie nesmie byť prostriedkom bezdôvodného obohatenia a pôsobiť na škodcu likvidačne. Rozhodujúcim je preto zvažovanie individuálnych okolností prípadu. V tejto súvislosti odvolací súd poukazuje opäť na rozhodnutie ÚS ČR, sp. zn. I. ÚS 2844/14, ktorý konštatoval, že „pri stanovení výšky čiastky relatívnej náhrady je nutné použiť princíp proportionality tiež spôsobom, že všeobecné súdy porovnávajú čiastky tejto náhrady prisúdené v iných prípadoch“. „Výšku peňažného zadosťučinenia súd určuje na základe voľnej úvahy, ktorá však nemôže byť svojvoľnou. Zákon ustanovuje súdu povinnosť prihliadnuť pri tom na dve hľadiská, a to tak na závažnosť vzniknutej ujmy, ako aj na okolnosti, za ktorých k porušeniu došlo. Určenie výšky peňažnej satisfakcie má byť s ohľadom na okolnosti konkrétneho prípadu v súlade s požiadavkou spravodlivosti.“ (viď. SVOBODA, J. a kol. Občiansky zákonník. Komentár a súvisiace predpisy. V. doplnené, rozšírené a aktualizované vydanie. Bratislava: Eurounion, 2004, s. 46).

44. Ako bolo uvedené, v konaní bola nesporná existencia predpokladu vzniku nároku na náhradu nemajetkovej ujmy spočívajúceho v zásahu do práv žalobkyň 2/ a 3/ na súkromný a rodinný život, ako aj porušenie právnej povinnosti, resp. protiprávny úkon (spočívajúci v konaní tretej osoby - žalovanej 1/ - zodpovednej za narušenie osobnostných práv žalobkyň). Príčinná súvislosť medzi nemajetkovou ujmou žalobkyň 2/ a 3/ (ako sekundárnych obetí) a protiprávnym konaním vinníka dopravnej nehody (neoprávneným zásahom) je rovnako daná, pretože protiprávnym konaním vinníka bola spôsobená dopravná nehoda, v dôsledku ktorej prišlo k nezvratnej deštrukcii medzifudských väzieb (medzi žalobkyňami 2/ a 3/ a nebohovou matkou) tvoriacich základ a rámec súkromného života žalobkyň a tým k zásahu do ich osobnostných práv (práva na súkromie a rodinný život). V danom prípade je vznik ujmy sekundárnej obeť (žalobkyň 2/ a 3/) vyvolaný okolnosťami, ktoré majú vecný vzťah ku konaniu škodcu (vinníka dopravnej nehody). Príčinnú súvislosť treba vidieť v tom, že poisťňa udalosť t.j. dopravná nehoda zavinená škodcom - žalovanou 1/, ktorá mala povinné zmluvné poistenie u žalovanej 2/, neoprávnené zasiahla do chránených osobnostných práv pozostalých. Príčinná súvislosť v tomto prípade nie je prerušená, ale dochádza k reťazeniu podmienok a súčasne následok v podobe citovej ujmy žalobkyň 2/ a 3/ ako blízkych osôb, ktorý je pre škodcu predvídateľný (viď. aj BEZOUŠKA, P. In: HULMÁK, M. a kol. Občiansky zákoník VI. Záväzkové právo. Zvláštni časť (§ 2055-3014). Komentár, s. 1719). Akcentujúc závery uvedené vyššie, povinné zmluvné poistenie má pokrývať aj náhradu nemajetkovej ujmy spôsobenej blízkym osobám obetí usmrtených pri dopravnej nehode.

45. K opakovanej námietke žalovanej 2/ ohľadne nesprávneho právneho posúdenia premlčania uplatneného nároku, odvolací súd zhodne so súdom prvej inštancie poukazuje na ustálenú rozhodovaciu prax o tom, že právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch, je právom majetkovej povahy, ktoré sa premlčuje (R 58/2014) vo všeobecnej trojročnej premlčacej dobe (rozsudok NS SR sp. zn. 2 Cdo 194/2011). Navyše, podľa právne vety uznesenia NS SR z 31.03.2022, sp. zn. 7 Cdo 252/2021 (R 3/2022): „Právo na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) vzniknutej usmrtením blízkej osoby pri dopravnej nehode motorovým vozidlom je nárokom hrazeným z povinného zmluvného poistenia podľa zákona č. 381/2001 Z. z. o povinnom zmluvnom poistení zodpovednosti za škodu spôsobenú prevádzkou motorového vozidla. Premlčacia doba na jeho uplatnenie začína plynúť rok po poisťnej udalosti (§ 104 Občianskeho zákonníka)“.

46. Pri posúdení dôvodnosti žalovanou 2/ vznesenej námietky premlčania mal súd prvej inštancie za to, že nárok na náhradu nemajetkovej ujmy uplatnený voči žalovanej 1/ a 2/ premlčaný nie je, nakoľko trojročná premlčacia doba začala plynúť dňa 21.03.2020 (deň nasledujúci po dni, kedy došlo k neoprávnenému zásahu do osobnostných práv smrťou K. C. v dôsledku dopravnej nehody) a uplynula až dňa 21.03.2023, teda žaloba dňa 06.05.2022 bola podaná včas pred uplynutím premlčacej doby.

47. Posudzujúc žalobkyňami 2/ a 3/ uplatnený nárok v svetle vyššie uvedenej aktuálnej ustálenej rozhodovacej praxe (rozhodnutie NS SR publikované pod R 3/2022), súd prvej inštancie vec nesprávne právne posúdil, i keď vecne dospel k správnejmu záveru o nepremlčaní nároku žalobkyň 2/ a 3/. Odvolací súd nepovažoval odvolanie za dôvodné ohľadne tvrdeného premlčania nároku voči žalovanej 2/. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy zásahom do súkromného a rodinného života zavinením dopravnej nehody (§ 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka) je nárokom hrazeným z povinného zmluvného poistenia

podľa zákona č. 381/2001 Z.z. Podľa ust. § 104 Občianskeho zákonníka pri právach na plnenie z poistenia začína plynúť premlčacia doba (§ 101 Občianskeho zákonníka) za rok po poistnej udalosti. Aplikujúci citovaný záver NS SR, v posudzovanej veci, poistná udalosť (dopravná nehoda) nastala dňa 05.10.2019, žaloba bola proti žalovaným 1/ a 2/ podaná dňa 09.05.2022, teda včas (3-ročná premlčacia doba začala plynúť rok po poistnej udalosti 05.10.2020).

48. Pokiaľ žalovaná 2/ (nie v odvolaní, ale až v neskoršom vyjadrení) namietala nedostatok bezprostrednej príčinnej súvislosti medzi dopravnou nehodou zo dňa 05.09.2019 zavinenou žalovanou 1/ a smrťou obeť dopravenej nehody neb. K. C. dňa 20.03.2020, v prejednávanej veci súd prvej inštancie správne vychádzal pri posudzovaní okolností, za ktorých k zásahu prišlo, z výsledkov dokazovania v trestnom konaní (a aj z výroku trestného rozsudku, a to aj s poukazom na ust. § 193 CSP) a toho, že jedinou príčinou dopravnej nehody bolo nevenovanie sa vedeniu vozidla žalovanou 1/ v plnom rozsahu a nesledovanie situácie v cestnej premávke a súčasne nedanie prednosti chodkyňi K. C., ktorá prechádzala vozovkou cez riadne vyznačený priechod pre chodcov, následkom čoho došlo k zrážke ňou vedeného motorového vozidla. Priamu časovú a príčinnú súvislosť medzi dopravnou nehodou a smrťou poškodenej mal súd prvej inštancie správne za preukázanú Znaleckým posudkom č. 38/2020 zo dňa 01.06.2020, vypracovaným znalcami K.. F. Š., N.. O. K.. O. H., N.. (Súdnolekárske a patologickoanatomické pracovisko ÚDZS) pre potreby trestného konania (ktorého závery žalovaná 1/ v trestnom konaní a žalovaná 2/ v konaní pred súdom prvej inštancie nijak účinne nenamietli), že bezprostrednou príčinou smrti poškodenej K. C. dňa 20.03.2020 bolo náhle srdcovo-pľúcne zlyhanie v dôsledku hnisavého zápalu priedušiek a zápalu pľúc (chorobné zmeny sa u nej rozvinuli ako priama komplikácia úrazu - polytraumy - úrazu hlavy a končatín). Znalci skonštatovali, že v danom prípade je priama časová a príčinná súvislosť medzi úrazom, ktorý poškodenej K. C. dňa 05.10.2019 utrpela a príčinou smrti zo dňa 20.03.2020 (príčom výslovne potvrdili, že zápal pľúc u poškodenej nebol vyvolaný infekciou COVID 19). Z uvedeného dôvodu nemôže obstáť námietka žalovanej 2/ o absencii kauzálneho nexu medzi dopravnou nehodou a smrťou poškodenej ako základného predpokladu vzniku nároku žalobkýň 2/ a 3/.

49. Odvolacie námietky žalovanej 2/ vo vzťahu k nedostatočnému odôvodneniu výšky priznanej náhrady odvolací súd vyhodnotil rovnako ako nedôvodné. Pri určovaní výšky náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je potrebné brať do úvahy hlavne závažnosť vzniknutej ujmy a okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo. Z odôvodnenia rozsudku súdu prvej inštancie a z vykonaným dokazovaním zisteného skutkového stavu sú podľa názoru odvolacieho súdu zrejmé a podrobne vysvetlené skutkové okolnosti a dôvody, ktoré súd prvej inštancie k rozhodnutiu viedli, jeho rozhodnutie v tomto smere spĺňa zákonné náležitosti predpísané v ust. § 220 ods. 2 CSP, sú v ňom uvedené primerané a relevantné dôvody, na ktorých svoje rozhodnutie založil. Odvolací súd poukazuje na to, že súd nemusí dať odpoveď na všetky otázky nastolené stranou sporu, ale len na tie, ktoré majú pre vec podstatný význam, prípadne dostatočne objasňujú skutkový a právny základ rozhodnutia, čo v danom prípade bolo splnené. Právo na spravodlivý súdny proces je naplnené tým, že všeobecné súdy zistia skutkový stav, a po výklade a použití relevantných právnych noriem rozhodnú tak, že ich skutkové a právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné alebo prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces; z tohto pohľadu nemožno považovať napadnuté rozhodnutie za arbitrárne alebo svojvoľné, ako namietala žalovaná 2/.

50. V prejednávanej veci je zrejmé, že smrť matky (70 rokov) žalobkýň 2/ a 3/ a vyrovnanie sa jej stratou u žalobkýň 2/ a 3/ malo výraznú intenzitu a bolo šokom. Bez akýchkoľvek pochybností smrť blízkej osoby je pre pozostalých traumatizujúca udalosť. Každý človek je jedinečná a neopakovateľná bytosť a hodnota ľudského života je nevyčísliteľná v peniazoch. Súd prvej inštancie pri rozhodovaní o výške náhrady nemajetkovej ujmy vychádzal zo správne zisteného skutkového stavu vo vzťahu k dôsledkom, ktoré pre žalobkyne 2/ a 3/ ako blízke osoby znamená smrť matky. Súd prvej inštancie mal z vykonaného dokazovania za preukázané veľmi dobré vzťahy so zosnulou matkou. Pre účely stanovenia výšky odškodnenia súd prvej inštancie správne zhodnotil individuálny dopad straty osoby blízkej obom žalobkyňiam, zohľadnil život žalobkýň 2/ a 3/ spolu s nebohcou matkou, a dovodil, že utrpeli nesmiernu psychickú bolesť. Pokiaľ ide o súdom prvej inštancie takto vykonané zhrnutie zásahov do osobnostných práv žalobkýň 2/ a 3/ a ich následkov ako ujmy, ktorá im bola spôsobená protiprávnym konaním vinníka nehody, odvolací súd voči nemu nemá žiadne námietky, považuje ale za potrebné toto zhrnutie doplniť s ohľadom na obsah spisu a zistený skutkový stav v nasledovnom rozsahu.

51. Z vykonaného dokazovania súdom prvej inštancie - vyjadrení a výsluchov žalobcu 1/, a žalobkyň 2/ a 3/ vyplynulo, že neb. matka, napriek vysokému veku (ktorý namietala žalovaná 2/) bola aktívna a starostlivá dôchodkyňa (ktorá by sa „rozšla“, venovala sa vnúčatám, spájala rodinu), varila, prala, upratovala, chodila s manželom k lekárovi, vybavovala mu lieky a doprevádzala ho. Žalobkyňa 2/ je najmladšia dcéra a napriek tomu, že nezdíeľala s matkou spoločnú domácnosť, vnímala stratu matky ako traumu pre ňu aj jej rodinu, trvalo ju poznačilo, po nehode sa venovala starostlivosti o zranenú matku (aj žalobcu 1/), ktoré obdobie bolo náročné (aj pre stav, v ktorom mama bola a ako reagovala, musela sa s zmierniť s tým, ako matka trpí), pre svoj vlastný zhoršený psychický stav užívala voľno predajné lieky, so smrťou matky sa nezmiernila, zmenil sa jej život a život rodiny a je ťažko traumatizovaná (je jej ťažko už keď vidí prechod pre chodcov, do N. chodí nerada). Starostlivosť o matku bola nezvládnuteľná osobne v rodine, preto ju umiestnili do domova sociálnych služieb v T. T., kde v blízkosti býva žalobkyňa 3/. Akcentovala dopad smrti matky na zdravotný a psychický stav otca, ktorý ostal odkázaný na pomoc blízkej rodiny (prišli nehodou z časti aj o neho, pretože sa uzavrel, bol nespoločenský a depresívny), boli radi, že sestrin syn sa k nemu presťahoval a dohliadal na neho. Po smrti matky sa starala o otca. Ospravedlnenie žalovanej 1/, i keď neskoré, prijala. Žalobkyňa 3/ ako najstaršia dcéra mala od malička s mamou dobrý vzťah, mama bola dušou celej ich rodiny a bolo medzi nimi puto, pravidelne sa navštevovali (i keď žije v K.), s mamou boli v dennom telefonickom kontakte, aj v deň dopravnej nehody (mama bola veselá). Po oznámení polície o vážnej dopravnej nehody mamy mala pocit, že skolabuje a sa zblázni, ostala zasiahnutá, otrasená a spočiatku tomu neverila, pretože mama si dávala na priechode pre chodcov veľký pozor. Okamžite z K., kde žalobkyňa 3/ býva, vyrazili do bratislavskej nemocnice, pohľad na zranenú mamu a jej stav ňou otriasol, otec, za ktorým šli domov, bol úplne psychicky zrútený a nechcel žiť. Mamu v nemocnici navštevovali - každý týždeň na 2 dni dochádzala z K. A. D., aby s ňou bola, pomáhala aj otcovi (variť, upratavať a ako psychická podpora, pretože upadal a bol psychicky ubitý). Po prebratí z umelého spánku po 3 týždňoch žalobkyňa 3/ mama nepoznala, nevedeli jej doma poskytnúť adekvátnu starostlivosť, po 2 týždňoch sa striedali so súrodencami (bolo to extrémne náročné - vzhľadom na jej stav potrebovala 24 hod. starostlivosť, napriek obrovským bolestiam nevedela povedať, čo ju bolí a najstrašnejšie bolo sledovať, ako trpí a nevedieť jej pomôcť), preto ju museli umiestniť do domova sociálnych služieb v T. T., kde sa ju snažili, ako to bolo možné navštevovať (ak mala voľno aj každý deň a vždy odchádzala s plačom, že ju tam musí nechať), ale situácia okolo ochorenia COVID-19 a protipandemické opatrenia to neumožňovali, žalobkyňa 3/ však s mamou pravidelne volávala a až jedného dňa volali jej manželovi, vedela, že je zle - mama zomrela, nerozumela tomu, ako sa to mohlo stať, veď s ňou volala a zdalo sa, že bola v poriadku. Ťažké bolo oznámiť to otcovi, podujala sa k tomu sestra, mali obavu, čo s otcom bude, ich pomoc odmietal, nechcel byť na obtiaž, nechcel ani opatrovať, tvrdil, že tam ostatne s mamou. Napokon sa syn žalobkyne 3/ rozhodol, že pôjde k dedkovi bývať, vždy s ním mal dobrý vzťah - našiel si v D. prácu a zároveň sa o dedka stará. Žalobkyňa 3/ uviedla, že bolesť za stratou mamy je nevysloviteľná, neopísateľná, bola to taká rana a bolesť, že žalobkyňa 3/ mala rozbité srdce na milión častíc, mala tiež zdravotné problémy psychického rázu. Psychické problémy boli preukázané aj psychologickým nálezom N. Z. H., z ktorého vyplynulo, že žalobkyňa 3/ bola dňa 11.01.2022 a 28.01.2022 na vyšetrení u klinickej psychologičky, že žalobkyňa 3/ má poruchu adaptácie na záťažovú situáciu a odporučila psychoterapeutické vedenie pre zvládnutie problému, vyrovnanie sa s úmrtím matky a vzhľadom k prejavom na úrovni afektivity odporučila absolvovať psychiatrické vyšetrenie, príp. i ambulantnú psychofarmakologickú liečbu. Žalobkyňa 3/ uviedla, že žalovaná 1/ sa ani len neinformovala o zdravotnom stave mamy, neospravedlnila sa, uložený trest vnímala ako nedostatočný. Dodatočné ospravedlnenie žalovanej 1/ prijala, veď nie je necitlivý človek, ale bolo to veľmi ťažké, keď sa počas trestného konania neospravedlnila. Žalovaná 1/ v konaní pred súdom prvej inštancie vyslovila, že jej je úprimne ľúto, čo spôsobila, že to nemôže napraviť a že na súde proste spanikárila, zmrzla, chcela sa ospravedlniť, ale nedokázala to, preto tak robí teraz, aj keď neskoro, ale predsa a ospravedlnila sa. Uviedla, že až neskoro sa dozvedela, že zranená je v Ružinove, keď tam prišla, už tam nebola a zastihla ju na O., no vo dverách sa zosypala, nezvládla to a sestrička jej musela dať Lexaurin, aby bola schopná odísť domov za dcérou. Žalovaná 1/ to veľmi zle to znáša, veľmi ju to mrzí a keby mohla vrátiť čas, tak to spraví, bohužiaľ sa to nedá.

52. Z vyššie uvedeného vyplýva, že súd prvej inštancie v správnom rozsahu zohľadnil a s odkazom na vykonané dokazovanie a preukázané skutočnosti odôvodnil, že bral ohľad na citovú a vzťahovú väzbu medzi žalobkyňami 2/ a 3/ a ich neb. matkou, celistvosť ich rodiny, strata ktorej je v ich živote trvalá a nenahradiateľná. Zohľadnil vek neb. matky (takmer 70 r.) aj žalobkyň (dospelé dcéry, neodkázané výživou a starostlivosťou na matku) a čas, ktorý jej objektívne (prihliadajúc na jej vitalitu a aktívny život s dcérami a rodinou) ostával na jeho trávenie (aj) s rodinou, je možné dovodiť trvalý následok

do týchto hodnôt, ktorý nastal s tým, že nemožno očakávať úplnú nápravu, preto je rozhodnutie súdu prvej inštancie o priznaní nemajetkovej ujmy žalobkyniam 2/ a 3/ primerané. V tomto ohľadne sú preto nedôvodné odvolacie námietky žalovanej 2/, pretože v danom prípade práve vzájomný (osobný) kontakt žalobkýň 2/ a 3/ a ich rodín s ich zomrelou matkou (a aj vnímanie utrpenia, zhoršenia zdravotného stavu a prežívania traumy pozostalého otca) bol tým faktorom, ktorý determinoval intenzitu vzťahov medzi nimi, ktorá okolnosť je podstatná pre posúdenie vzniknutej ujmy, a to u každej zo žalobkýň 2/ a 3/ osobitne. Rovnako nedôvodná je paušálna námietka žalovanej 2/ o spoluzavinení neb. matky alebo iných subjektov, ktoré v trestnom ani civilnom konaní nebolo nijak preukázané ani tvrdené.

53. Na zdôraznenie správnosti záveru súdu prvej inštancie ohľadne výšky priznanej náhrady nemajetkovej ujmy (porovnaním výšky s náhradami priznávanými v iných štátoch EÚ, odškodneniu poskytovanému podľa zákona č. 215/2006 Z.z. a zákona č. 461/2003 Z.z.), s prihliadnutím na požiadavku spravodlivosti a komparácie náhrad prisúdených v iných prípadoch, odvolací súd (nad rámec súdom prvej inštancie uvedených) navyš dopĺňa príkladom, že:

- rozsudkom Okresného súdu Zvolen sp. zn. 2T/210/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 14Co/19/2017 bola manželke zomrelého priznaná náhrada vo výške 40.000 eur, plnoletému synovi 17.000 eur, plnoletej dcére 20.000 eur;
 - rozsudkom Okresného súdu Poprad sp. zn. 9C/45/2011 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/137/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 40.000 eur, plnoletým deťom po 20.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
 - rozsudkom Okresného súdu Vranov nad Topľou sp. zn. 4C/233/2009 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Prešove sp. zn. 21Co/165/2017 bola pozostalej manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 25.000 eur a za stratu rodiča maloletej dcére vo výške 25.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
 - rozsudkom Okresného súdu Rimavská Sobota sp. zn. 8C/103/2009 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Banskej Bystrici sp. zn. 15Co/171/2012 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur a deťom po 15.000 eur;
 - rozsudkom Okresného súdu Prešov sp. zn. 10C/94/2014 bola manželke priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur a plnoletému synovi 15.000 eur;
 - rozsudkom Okresného súdu Skalica, sp. zn. 7C/3/2018 bola 66 ročnému manželovi priznaná náhrada nemajetkovej ujmy 20.000 eur, plnoletým deťom každému po 10.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
 - rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 8C/55/2014 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 23Co/156/2016 bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy manželovi vo výške 10.000 eur a plnoletým dcéram suma 8.000 eur a 7.500 eur;
 - rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 21C/279/2016 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trnave sp. zn. 24Co/299/2018 súd priznal náhradu nemajetkovej ujmy manželke v sume 15.000 eur a plnoletým deťom po 12.000 eur a 13.000 eur v súvislosti so smrťou pri dopravnej nehode;
 - rozsudkom Okresného súdu Trnava sp. zn. 37C/358/2013 v spojení s rozhodnutím Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/724/2015 bola priznaná dospelým deťom náhrada nemajetkovej ujmy po 10.000 eur;
 - rozsudkom Okresného súdu Prievidza zo dňa 23.04.2018, sp. zn. 17C/19/2017 v spojení s rozsudkom Krajského súdu v Trenčíne zo dňa 05.09.2018, sp. zn. 5Co/124/2018 súd priznal (plnoletému) dieťaťu náhradu nemajetkovej ujmy vo výške 15.000 eur v súvislosti so smrťou matky pri dopravnej nehode.
- Z uvedených rozhodnutí vyplýva, že priznané náhrady nemajetkovej ujmy pozostalých príbuzných sa pohybujú v prípade plnoletých detí od 3.000 eur do 20.000 eur.

54. Podľa nálezu ÚS SR sp. zn. III. ÚS 288/2017: „Pri určovaní sumy nemajetkovej ujmy musia všeobecné súdy zároveň zohľadňovať svoju vlastnú rozhodovaciu činnosť, a teda v súlade s princípom rovnosti rozhodovať v porovnateľných veciach rovnako a v ich judikatúre by tak mal existovať vzťah priamej úmernosti medzi závažnosťou ujmy a výškou priznanej náhrady.“ Odvolací súd tak má za to, že v danom prípade je priznaná výška nemajetkovej ujmy pre žalobkyne 2/ a 3/ (plnoleté deti) v sume 7.000 eur primeraná. Takouto výškou dôjde k naplneniu požiadavky primeranosti a proporcionálnej náhrady strádania žalobkýň 2/ a 3/. Odvolací súd má za to, že takto priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške určenej súdom prvej inštancie zohľadňuje osobitosti daného prípadu (vychádzajúc z jednotlivých vyššie uvedených kritérií) a nevybočuje z rámca priznaných náhrad v porovnateľných prípadoch. V konaní neboli zistené žiadne iné špecifické okolnosti súvisiace s osobou vinníka, jeho konaním alebo vzťahom k žalobkyniam 2/ a 3/, ktoré by odôvodňovali zníženie (primerane) určenej

náhrady žalobkyniam 2/ a 3/. Prisúdená náhrada tak nie je zjavne neprimeraná okolnostiam prípadu, zohľadňujúc životnú úroveň v krajine a nepredstavuje ani prostriedok neprípustného obohacovania, prípadne likvidácie, posudzovanej vo vzťahu k žalovanej 1/. Výška priznanej náhrady nemajetkovej ujmy je spôsobilá kompenzovať vzniknutú ujmu v zmysle jej zmiernenia na spravodlivom a slušnom základe (zdôvodnená konkrétnymi východiskami a závermi).

55. Na základe uvedeného odvolací súd rozhodnutie súdu prvej inštancie vo výroku III. a V. vrátane závislého výroku o trovách konania o žalobe žalobkyne 2/ a žalobkyne 3/ podľa ust. § 387 ods. 1 CSP ako vecne a právne správne potvrdil.

56. O trovách odvolacieho konania odvolací súd rozhodol podľa ust. § 255 ods. 1 CSP v spojení s ust. § 262 ods. 1 a ust. § 396 ods. 1 CSP vychádzajúc z toho, že v odvolacom konaní nemal odvolateľ (žalovaná 2/) úspech, plne úspešnými sú žalobkyne 2/ a 3/, ktorým patrí nárok na náhradu trov odvolacieho konania od žalovanej 2/ v celom rozsahu.

57. Toto rozhodnutie bolo prijaté senátom Krajského súdu v Bratislave pomerom hlasov 3:0 (§ 393 ods. 2 CSP).

Poučenie:

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu je prípustné dovolanie, ak to zákon pripúšťa (§ 419 CSP) v lehote dvoch mesiacov od doručenia rozhodnutia odvolacieho súdu oprávnenému subjektu na súde, ktorý rozhodoval v prvej inštancii. Ak bolo vydané opravné uznesenie, lehota plynie znovu od doručenia opravného uznesenia len v rozsahu vykonanej opravy (§ 427 ods. 1 CSP).

Dovolateľ musí byť v dovolacom konaní zastúpený advokátom. Dovolanie a iné podania dovolateľa musia byť spísané advokátom (§ 429 ods. 1 CSP).

V dovolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa toto rozhodnutie napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (dovolacie dôvody) a čoho sa dovolateľ domáha (dovolací návrh) (§ 428 CSP).